Nummer 11 Donderdag 16 Maart 1933 33ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER KONINKLIJKE VEREENIGING „OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUD: Studie-Commissie van „Oost en West". — Crisis-Steuncomité voor Ned.-Indië te 's-Gravenhage. — Mevrouw de Douair. G. van Berensteyn—Tromp. — „Oost en West" in Frieslands hoofdstad. — Indië en de kiezers in Nederland. — Jaarverslag der Koninklijke Vereeniging „Oost en West". — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche Pers. — II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Nagekomen Berichten. — Uit den Verren Vreemde. — Mededeelingen. — In Nederland aangekomen verlofgangers. — Met Pensioen. — Bioscoopnieuws. — Mutatiestaat van 8 tot 15 Maart 1933.

Studie-Commissie van „Oost en West".

I. *Gratis* voorlichting inzake studie en/of huisvesting voor jongelieden uit Oost- en West-Indië.

II. *Bij betaling van f 15,— per jaar* doorloopend toezicht en/of volledige z.g. voogdijschap, omvattende o.a.:

a. afhalen van boot of trein;
b. zorg voor voorloopige en/of definitieve huisvesting;
c. volledige behartiging van studiebelangen;
d. financieël beheer.

Nadere inlichtingen bij den Eersten Gedelegeerde W. Meijer, Prins Mauritsplein 23, Telefoon 550752.

Crisis-Steuncomité voor Nederl.-Indië.

te 's-Gravenhage.

Bijdragen voor bovengenoemd Comité en bestemd tot leniging van den nood, waarin in Indië vele landgenooten en inheemschen, tengevolge van de economische wereldcrisis, verkeeren, worden gaarne ingewacht bij den Penningmeester van het Comité, giro No. 198000.

Ook op de giro-rekening No. 14574 van het Hoofdbestuur van de Koninklijke Vereeniging „Oost en West" kunnen voor hetzelfde doel gelden worden gestort of bijgeschreven.

Dat een ieder, naar zijn kunnen moge helpen! Ook kleine bijdragen zijn van harte welkom.

HET HOOFDBESTUUR.

Mevrouw de Douair. G. van Beresteyn—Tromp.

Zij, wier naam hierboven staat, vierde 12 dezer haren 70en verjaardig.

Mede-oprichtster, zoowel van de Vereeniging zelve als van haar Orgaan, het Koloniaal Weekblad, heeft de jubilaresse bijna de helft van haar leven gewijd aan het toenaderingswerk van „Oost en West".

In het bijzonder heeft zij met onvermoeiden ijver, hare groote werkkracht en toewijding geschonken — en schenkt zij die heden ten dage nog — aan het hier te lande ingang doen vinden van de Indische Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt, opdat het Nederlandsche volk hiervan profijt kunne trekken. Haar eigenlijke „levenswerk".

Gaarne bieden wij van deze plaats der 70-jarige onze beste wenschen aan voor haar verderen levensduur.

HET HOOFDBESTUUR.

„Oost en West" in Frieslands hoofdstad.

Aan de Leeuwarder Courant van Zaterdag 11 Maart, ontleenen wij, met instemming, het volgende verslag:

Lezing voor de Afdeeling Leeuwarden van „Oost en West".

Het bestuur van de onlangs opgerichte afdeeling Leeuwarden en Omstreken der Koninklijke Vereeniging „Oost en West" hield gisteravond in „Amicitia" voor een niet talrijk, doch uitgelezen gezelschap dames en heeren een propaganda-avond, waar als sprekers over doel en strekking fungeerden de voorzitter en een aanwezig hoofdbestuurslid, terwijl de aangekondigde spreker in hoofdzaak de illustrator was met een schitterende collectie lichtbeelden.

Inleiding dr. Wiemer.

De voorzitter der afdeeling Leeuwarden, *dr. W. A. Wiemer*, opende met een woord van welkom tot de aanwezigen, in 't bizonder tot den Commissaris der Koningin en den burgemeester. De oprichting der afdeeling Leeuwarden van de vereeniging „Oost en West", aldus spreker, geschiedde in een tijdsperiode, waarin juist de droeve gebeurtenissen in Oost-Indië zooveel belangstelling hebben gewekt en er zooveel gesproken en geschreven is over wat daar gebeurde. Toen heeft men gevoeld het bestaan van den band tusschen Nederland en zijn overzeesche koloniën. Onze vereeniging beoogt het onderhouden en versterken van dien band door het bevorderen van hun zedelijke en stoffelijke, gemeenschappelijke zoowel als bizondere belangen. Om dit doel te bereiken is moreele en financieele steun onmisbaar en spreker wekte daarom de aanwezigen op dien steun te verleenen door toetreding als lid of begunstiger. Nooit beter dan in den laatsten tijd heeft men kunnen constateeren hoe noodig contact tusschen Nederland en zijn koloniën is. Zij allen, die door hun levenslot naar Indië gevoerd zijn, hebben het zoo dikwijls kunnen aanvoelen wat „Moederland" wil zeggen; zij hebben het hart sneller voelen kloppen wanneer op feestelijke of plechtige dagen de Nederlandsche driekleur werd geheschen, zij hebben den band telkens weer gevoeld en het „Wilhelmus van Nassouwe" dikwijls met nog meer geestdrift gezongen dan in het vaderland zelf.

Het is de schoone taak der Koninklijke vereeniging „Oost en West" om te trachten bij de thuisblijvenden de noodige belangstelling te wekken en hen tot medeleven te brengen, niet alleen door financieelen steun, doch vooral ook door moreelen bijstand in tijden van nood. Daarom is thans de tijd gunstig voor het oprichten van nieuwe afdeelingen en worden allen, die zich goede staatsburgers noemen, in staat gesteld steun te verleenen aan ons streven.

Spreker uitte de hoop, dat alle aanwezigen ook vrienden en verwanten ervan zouden overtuigen, dat het lidmaatschap der Vereeniging „Oost en West" plicht is voor elken staatsburger, die van de waarde van het blijvende en ongeschonden bezit van onze koloniën overtuigd is.

Spreker gaf hierna het woord aan een vertegenwoordiger van het hoofdbestuur.

Inleiding algemeen secretaris.

De heer *F. H. A. van der Brugh*, uit Den Haag, secretaris-penningmeester van de Vereeniging „Oost en West", gaf uiting aan de groote ingenomenheid van het hoofdbestuur dat hier, in Frieslands hoofdstad, de koloniale gedachte heeft post gevat in dien vorm, dat aansluiting bij de Vereeniging „Oost en West" gewenscht werd geacht. Spreker bracht daarvoor een woord van hulde en dank aan de heeren dr. Wiemer en C. J. B. Boekwijt (secretaris-penningmeester der afdeeling), die den stoot hebben gegeven tot de vorming van een afdeeling Leeuwarden en Omstreken. Ook aan den burgemeester dezer stad, die van zijn belangstelling blijk gaf door de leiding der oprichtingsvergadering op zich te nemen, werd een woord van groote erkentelijkheid gebracht en dank aan allen, die op eenigerlei wijze tot de stichting der afdeeling hebben meegewerkt.

Inzake de beantwoording van de vraag: „Wat is de Koninklijke Vereeniging „Oost en West", wat doet zij en hoe werkt zij?" verwees spreker naar het propaganda-blad, dat als een soort compendium is te beschouwen. De kracht der vereeniging schuilt in haar neutraliteit, aldus op te vatten dat ieder, die van goeden wille is, er

zich bij kan aansluiten, van welke godsdienstige of politieke richting ook. Alleen voor hen, die afbreken zonder meer, is in de vereeniging geen plaats.

„Oost en West" beoogt het versterken en onderhouden van den band tusschen Nederland en zijn overzeesche gewesten, — een nationale zaak van de eerste orde. Die band wordt o. i. het best versterkt door aan het Nederlandsche volk meer kennis omtrent de Indiën bij te brengen.

Het is die kennis, uit welke macht (in den goeden zin des woords) ontstaat en door welke misverstand, vooroordeel en wanbegrip verdwijnen. Ze is een nuttige, noodzakelijke aanvulling op het schoolonderwijs, dat in dit opzicht door veelheid van leerstof onvoldoende is.

Met een enkel woord stipte spreker aan het groote belang der saamhoorigheid tusschen de gebiedsdeelen van het Nederlandsche rijk in Europa en van die daarbuiten; het is een belang niet slechts voor Nederland, voor Oost- en West-Indië, doch de geheele wereld is er bij betrokken. Stel dat de door onnadenkenden wel aangeheven leuze „Indië los van Nederland" verwezenlijkt wordt, welke constellatie zou dan ontstaan? Deze: Nederland als een kleine, onaanzienlijke staat in Europa, — Indië òf aan zichzelf overgeleverd, onrijp voor zelfstandigheid, met een terugval van eeuwen, òf onder beheer van een andere koloniale mogendheid, bij welke ruil Indië alleen kan verliezen. Onze taak in Indië, n.l. leiding geven totdat men daar op eigen beenen kan staan, is vooralsnog niet afgeloopen!

Spreker eindigde met de hoop uit te spreken, dat velen zouden toetreden als lid, opdat de nieuwe (19e) afdeeling Leeuwarden al direct een waardige plaats inneme temidden harer zusterafdeelingen.

Lichtbeelden.

Hierna was het woord aan den heer *L. Maurenbrecher*, luit.-kol. b. d. van het Oost-Indische leger, die met zijn gehoor een rondtochtje maakte door de geweldig uitgestrekte gebieden van onze overzeesche bezittingen in Oost en West en aan de hand eener prachtige collectie gekleurde lichtbeelden uit de unieke verzameling, waarover hij na jaren van moeizamen en nog voortdurenden arbeid heeft te beschikken, „in rondvlucht" tal van plaatsen bezocht en den aanwezigen een helder beeld gaf van land en volk, hoe men er leeft en streeft en werkt, van bergen en kraters en meren, rivieren en oerwouden, die schier onoverkomelijke moeilijkheden vormen bij expedities, van de schitterende flora op de eilanden, van de interessante zeden en gewoonten en de kleurenrijke kleeding der inheemsche bevolking, van prachtige oude tempels en den eigenaardigen fraaien huizenbouw, van oogst-, huwelijks- en begrafenis-plechtigheden, — in één woord: een bonte reeks buitengewoon mooie beelden, welke met groote aandacht werden gevolgd en bewonderd en een diepen indruk wekten voor de schoonheden van dien gordel van smaragd, welke zich slingert om den evenaar.

De voorzitter sloot met een welverdiend woord van dank.

Indië en de Kiezers in Nederland.

De verkiezingen voor een nieuwe Kamer staan voor de deur. Zij werpen reeds naar vele kanten haar schaduwen vooruit. Het was de laatste zittingsdagen reeds opvallend stil in de Tweede Kamer, bij de behandeling van de Indische begrooting was het zelfs zeer opvallend stil. Verscheidene leden zijn reeds „den boer op" en houden in verschillende plaatsen verkiezingsredevoeringen. De S.D.A.P. hield ook reeds haar verkiezingscongres, in Nijmegen, een congres, dat nogal in mineur was gesteld. De communisten werken hard in Amsterdam en diverse gemeentebesturen hebben verbodsbepalingen in het leven geroepen, waarbij straten, stoepen en pleinen niet met witte kalk mogen worden volgeklodderd. De verkiezingen zijn dus in aantocht.....

Men mag gerust zeggen: Nederland maakt zich op voor deze groote gebeurtenis. De stembussen worden voor den dag gehaald en worden grondig schoongemaakt. De partijen roeren zich en nieuwe partijen, — lilliputpartijtjes, die de verbrokkeling in de hand werken —, rijzen als paddestoelen uit den bodem op.

De Nederlandsche kiezers, — zijn het er drie, zijn het er vier millioen? —, staan gereed om straks hun stem uit te brengen.

Maar ginds, in Nederland's Aziatische gewesten, zijn *zestig* millioen menschen, die óók leven onder Nederlandsche vlag en van wie er niet één op de samenstelling van de Staten-Generaal, die toch ook in groote lijnen het lot van Indië bepalen, ook maar den geringsten, directen invloed kan uitoefenen. De Nederlandsche politieke partijen hebben alle een program met een „koloniale paragraaf". Die klinkt altijd heel mooi en zij wordt dan ook met de meeste zorg geredigeerd en wij nemen direct aan, dat de bedoeling welke men er mede heeft, eerlijk gevoeld en oprecht is. Maar in de practijk van het politieke leven, met zijn vele groepsbelangen, komt als regel van de „koloniale paragraaf" weinig of niets terecht. Politieke partijen met een al te vaak voor een goed deel verpolitiekten geest, zien Indië te „politiek"; een *economisch sterk Indië* is vóór alles noodig. Een Indië, dat zich door eigen economische kracht kan opwerken uit den staat van inzinking, waarin het vervallen is. Alleen de politiek die dáárop is gericht, is de eenig bruikbare. Maar vele „koloniale paragrafen" spreken daar nauwelijks van..... In de Tweede Kamer staat ir. Feber, als een der beste koloniale specialiteiten, op de bres voor een economisch-sterk Indië. Maar in hem hebben wij dan ook te zien den man van de practijk, die het Indische belang weet te stellen boven het partij- of groepsbelang.

Het ligt geheel in de lijn onzer Vereeniging, het wordt geheel gedekt door de beteekenis der kernspreuk, welke zij voert, wanneer wij bij de a.s. verkiezingen het *Indische belang* in de eerste plaats voor oogen houden. Want de waarachtig Indische belangen zijn ten slotte óók Nederlandsche belangen en wanneer wij déze belangen behartigen, dan handelen wij óók overeenkomstig den diepèren zin van onze kernspreuk. Wij, leden der vereeniging „Oost en West", hebben het recht en ook tot op zekere hoogte de macht om figuren in de Tweede Kamer te brengen, waarop Indië bouwen kan. Mannen voor wie het belang van Indië boven het groepsbelang uitgaat. Vrijwel iedere partij heeft Indische candidaten, kenners van Indië in wie wij vertrouwen kunnen hebben, mannen, die in ieder geval door óns vertrouwen, geschraagd zullen worden om in de Kamer ten aanzien van Indië hun plicht te doen. Hoe grootsch en hoe verheffend is deze plicht. Want hij strekt zich uit over zestig millioen inwoners des Rijks, wier heil voor een goed deel in Nederlandsche handen berust. Er zullen straks, op schuttingen en zuilen weer vele namen prijken. Laten wij, wanneer wij ze lezen, daarbij de vraag stellen aan wie onder hen het best de belangen kunnen worden toevertrouwd van die millioenenbevolking, welker ontwikkeling, in het Rijksverband, ieder weldenkend Nederlander ter harte moet gaan.

„Een economisch-sterk Indië" staat niet in het program van *iedere* partij. Indië kan zich economisch slechts ontwikkelen, wanneer er orde en gezag heerschen in het land en wanneer het gezag berusten blijft in krachtige hand. De zegeningen van dezen toestand bezit Indië tot op dezen dag, mag men verklaren. Maar er zijn kapers op de kust, er zijn den laatsten tijd vooral destructieve elementen naar voren gekomen, die onrust hebben verwekt. Er is, onder verschillende bevolkingsgroepen van Indië, een gevoel van onbehagelijkheid gekomen. Men wist wel, dat er destructieve elementen werkzaam waren, maar dat deze, — zooals zeer onlangs gebleken is —, zóó rechtstreeks waren gericht op de algeheele afbraak van Indië, neen, dat wist men niet. Aan dit gevoel van onbehagelijkheid, aan dit gevoel van, — zeker niet ongerechtvaardigde —, onrust geeft het „Indisch manifest" uiting, waarvan de hoofdpunten door Aneta op 3 Maart j.l. aan de Nederlandsche bladen werden geseind. Dit manifest uit Indië aan de kiezers in Nederland is uitgegaan van verschillende Europeesche èn inlandsche groepen in Indië. Op dit laatste leggen wij den nadruk. Groote groepen inheemschen èn Europeanen hebben voor de samenstelling van dit manifest samengewerkt. Van eenig ras-verschil is geen sprake, van partij- of groeps-verschil evenmin. Slechts het *belang van Indië* heeft alle groepen voor oogen gestaan, die aan dit manifest haar steun hebben gegeven. Dat is de grootsche idee, dat is de bezielende macht in dit manifest en wij, in Holland, die Indië lief hebben en naar ons vermogen voor zijn belangen opkomen, moeten ons daarvoor openstellen. Dit manifest werd gericht „aan de kiezers in Nederland". Voor vele Nederlandsche kiezers is „Indië" een vaag geografisch begrip. Zij zullen het manifest ter zijde leggen. Duizenden en nog eens duizenden Nederlandsche kiezers, die, verblind door het partijbelang, het Rijks-belang en dus het groote Indische belang niet kunnen zien, zullen wellicht dit manifest ter zijde leggen. Maar wij, die Indië kennen en door nauwe banden eraan verbonden zijn, wij die Indië's nooden kennen en zijn verwachtingen van de toekomst, wij mogen voor dezen noodkreet uit Indië het oor niet gesloten houden. Wij mogen straks onzen kiezersplicht niet vervullen, zonder dat wij den inhoud van het manifest ernstig hebben overwogen.

Tal van vooraanstaande Indische ingezetenen, Nederlanders, inheemschen en Chineezen, menschen van verschillenden landaard en van verschillend geloof, hebben dit „Indisch manifest aan de kiezers van Nederland" geteekend. In dit manifest willen zij, hoewel niet gerechtigd tot de uitoefening van het kiesrecht voor de Staten-Generaal, getuigen van hun wenschen ten aanzien van de richtlijnen tot het Regeeringsbestel in Nederland, omdat dit voor de bevolkingsgroepen in Ned.-Indië van overheerschend gewicht zal zijn en in het besef, dat een verdere harmonische ontwikkeling van Nederl.-Indië slechts kan geschieden in de sfeer van orde en rust, — een ernstig en dringend beroep doen op de kiezers om zich bij het uitbrengen van hun stem ten volle rekenschap te geven van de overweging, dat handhaving van de staatsorde de primaire voorwaarde is om de crisis, die alle deelen van het koninkrijk gelijkelijk teistert te boven te komen, terwijl zij beducht zijn, dat de steeds verder gaande staatkundige versnipperingen en de geestelijke ontreddering in het moederland, de aanstaande verkiezingen dusdanig zullen beïnvloeden, dat geen sterke meerderheid, welke de handhaving van het gezag boven alle andere regeeringsfuncties stelt, aan het bewind zal komen. In het manifest wordt voorts de overtuiging uitgesproken, dat de toenemende macht van de destructieve elementen blijkens haar houding ten aanzien van de diepschokkende gebeurtenissen in Ned.-Indië in de laatste weken voor het geheele Koninkrijk der Nederlanden tot onoverzienbaar noodlottige gevolgen zou leiden.

Men mag het de onderteekenaars van het manifest, opgesteld onder den verschen indruk der gebeurtenissen, niet ten kwade duiden, dat zij de toekomst wat àl te zwart inzien. Menschelijkerwijs gesproken, zal de uitslag der verkiezingen ongetwijfeld een Gezags-meerderheid in de Kamer brengen, zooals Indië die wenscht en zooals die ook voor Indië wenschelijk *is*, ofschoon de strijd daarvoor zwaarder zal worden door de oprichting van diverse dwergpartijtjes, die het gedrang aan de stembus onnoodig grooter zullen maken. Terecht spreken de onderteekenaars van het manifest dan ook hun beduchtheid uit ten aanzien van de „staatkundige versnippering" in het moederland, een versnippering, die, noodzakelijkerwijs, ook het belang van Indië moet schaden.

Tenzij.....

Tenzij wij, „Indische kiezers", bij de aanstaande Kamerverkiezingen, *die* groote Indische belangen zuiver voor oogen houden, welke ook, — in het Rijksverband —, Nederlandsche belangen zijn en onze stem uitbrengen op hen, wier kennis van en liefde voor Indië ons het vertrouwen schenken, dat aan hun handen de behartiging dier belangen veilig kan worden overgelaten.

Er ligt geen „politiek" aan dit „Manifest uit Indië" aan de Nederlandsche kiezers ten grondslag. Chineezen, protestanten, katholieken en inlanders hebben het onderteekend. Zij staan op de bres voor het belang van Indië, dat zich ontwikkelen kan in een sfeer van orde en rust.

Wij, „Indische kiezers" in het moederland behooren naast hen te staan. Hun manifest had onder onze kernspreuk de wereld ingezonden kunnen worden.

Indië en Nederland,
Krachtig in het Rijksverband.....,

Met de bezieling dezer woorden mogen wij ter stembus gaan......

Jaarverslag der Koninklijke Vereeniging „Oost en West".

Algemeene toestand.

De algemeene toestand der Vereeniging is alleszins bevredigend. Deze uitspraak vordert toelichting en bevestiging nu, sedert lang reeds, een economisch wereldverschijnsel, kortweg „crisis" genaamd, zijn verlammenden en nadeeligen invloed, overal en in alles en dus ook in onze Vereeniging, doet gevoelen. In het vorig Jaarverslag werden aan die crisis, als zoodanig, aan hare oorzaak en gevolg eenige regelen gewijd, welke nader commentaar thans overbodig maken.

De algemeene toestand is daarom alleszins bevredigend, wijl dan allereerst gewezen kan worden op het heuglijk feit, dat, nog voor het jaar ten einde liep, het aan de draagster van het hoogste gezag in het Rijk, H.M. de Koningin, behaagd heeft hare titulatuur aan onze Vereeniging te verbinden. Daardoor is aan onze Vereeniging een beteekenis-

toegekend geworden welke dezelve een plaats verzekert onder de voorname instellingen van algemeen nut in Nederland, Oost- en West-Indië. In de tweede plaats neemt de daadwerkelijke deelneming, in den boezem der Vereeniging zelve, aan haar doel en streven, merkbaar toe. Dit is van grooter belang dan een, naar overigens, gehoopt en vertrouwd mag worden, tijdelijke daling van inkomsten en ledental, eene, ten slotte hoe ook te betreuren, bijkomstigheid, vergeleken bij de grootere toewijding aan de goede zaak, welke te dezer plaatse mag worden vastgesteld en welke stellig hare goede vruchten zal afwerpen. Die toewijding, ze is voor een Vereeniging als de onze van primair belang, doet haar vasteren grond verkrijgen en steeds meer beantwoorden aan het bedoelen, dat bij de oprichting heeft voorgezeten.

Die toewijding, hoog uitgaande boven een tijdelijk verlies, moge een blijvende winste zijn!

Leden en begunstigers.

Het ledental liep terug van 3779 op 1 Januari 1932 tot 3304 op Ulto. December d.a.v., alzoo een vermindering van leden van 475. Ook het aantal begunstigers daalde nog; ook dit jaar trokken vele dezer hunne bijdragen in of stelden ze op een lager bedrag. Na hetgeen hierover reeds in het vorig jaarverslag werd aangeteekend, kunnen verdere uitweidingen thans achterwege blijven.

Tot hen die de Vereeniging door den dood verloor en waardoor een treffend verlies geleden werd, behoorde het Eere-lid, de heer L. A. Bakhuis, aan wien een „In Memoriam" gewijd werd in het Koloniaal Weekblad van 2 Juni 1932.

Hoofdbestuur en Afdeelingen.

De samenstelling van dit College onderging deze wijziging:

In de plaats van den heer H. Somermeijer (Utrecht) nam zitting de heer Prof. L. van Vuuren, terwijl de zetel van den heer J. Frank, (Groningen) werd ingenomen door den heer Jhr. Mr. W. W. Feith.

In Suriname trad als Voorzitter der afdeeling op de heer Mr. J. H. A. Westrik ter vervanging van den heer W. K. A. baron van Lynden, wegens vertrek naar Nederland.

De heer Dr. H. Polvliet, Voorzitter der afdeeling Curaçao, vertoefde met verlof in Nederland en woonde de voorjaars-hoofdbestuursvergadering en de Algemeene Vergadering bij. De afdeelingen verrichtten, in 't algemeen, wederom goed werk; in enkele daarvan werd het middel om de verspreiding van kennis der Overzeesche Gewesten te bevorderen, daadwerkelijk ter hand genomen of wel krachtig voortgezet, o.m. hierdoor dat zij onderwijzers en scholieren en in 't algemeen niet-leden, in de gelegenheid stelden Indische films, voordrachten e.d. bij te wonen, overeenkomstig de doelstelling der Vereeniging. Aan de besturen der afdeelingen een woord van hulde en erkentelijkheid voor hunne vruchtbare bemoeiingen.

Met waardeering dient melding gemaakt te worden van de actie door de afdeeling 't Gooi ingezet om hen die in Oost en West hunnen werkkring hadden, door den crisistijd heen te helpen.

Een tusschen den Voorzitter der afdeeling Arnhem, den heer Mr. J. Huges, — met wie de overige bestuursleden aldaar zich blijkbaar solidair verklaarden — en het Dagel. Bestuur gerezen geschil over de in- en uitwendige organisatie der Vereeniging, eindigde hiermede dat het bestuur van Arnhem op den laatsten dag van het jaar aftrad, waardoor het Dag. Bestuur zich genoodzaakt zag onmiddellijk die maatregelen te treffen, welke uit dezen staat van zaken voortvloeiden; voor den steun en medewerking hierbij ondervonden van de heeren Prof. Ir. J. Klopper, H. A. Kraaijenbrink en Ir. E. J. Kempees, die thans het bestuur dier afdeeling vormen, wenscht het Dag. Bestuur hier openlijk zijn dank uit te spreken.

Ook dit jaar bleef het Dagel. Bestuur er op bedacht nieuwe afdeelingen in het leven te roepen, daarin ditmaal vooral ter zijde gestaan door den heer J. C. Baars, Secretaris der afdeeling Apeldoorn. Aan het einde des jaars was dan ook de vorming van nieuwe afdeelingen een stap nader getreden.

Vertegenwoordiging in Oost-Indië.

Het bereids in het K.W. verschenen Jaarverslag van onzen Hoofdvertegenwoordiger den heer L. M. F. Plate, heeft den belangstellenden lezer op de hoogte gebracht van den gang van zaken in Oost-Indië. De daling van het ledental ginds, zal wel geen bevreemding verwekken.

De heer Plate, die de belangen der Vereeniging nauwgezet, met ijver en toewijding behartigt, heeft, uiteraard, dit verloop onmogelijk kunnen stuiten.

Koloniaal Weekblad.

Op verbetering van het Orgaan, zoo uitwendig als wat de inhoud aangaat, bleef de aandacht van het Dagelijksch Bestuur aanhoudend gevestigd.

Tegen het eind van het jaar vonden besprekingen plaats tusschen het Dagel. Bestuur en Vertegenwoordigers van den Uitgever, welke gegronde verwachting opwekken, dat, binnen niet te langen tijd, het Orgaan, afdoend verbeterd, verspreid zal worden.

Informatie-Bureau.

Als gevolg van de crisis, verminderden de werkzaamheden van het bureau. Het aantal mondelinge informaties bedroeg in dit jaar van binnen- en buitenland 369, die der schriftelijke 294.

Een belangrijke nota, houdende wenken aan belanghebbenden ter zake van verrichtingen bij overlijden, werd, ten behoeve onzer leden, samengesteld door den Leider van het bureau en opgenomen in het K.W.

Voor 't overige moge worden verwezen naar het uit te brengen Jaarverslag dat t.z.t. eveneens in het K.W. zal worden geplaatst.

Leeszaal.

Na hetgeen over deze inrichting in schier elk Jaarverslag gezegd geworden is, in verband hiermede dat geene bijzonderheden te vermelden vallen, zoo kan alleen slechts worden medegedeeld, dat het aantal bezoekers gering blijft en niet in verhouding staat tot den toch aanlokkelijken, uitgebreiden voorraad lectuur, waaronder voor studeerenden encyclopaedieën en andere hulpbronnen, welke hen in staat stellen waardevolle aanteekeningen voor hunne studiën te maken.

Commissiën.

Van de twee groote Commissiën aan de Vereeniging verbonden, de Studie-Commissie en de West-Indische Commissie, kwam de eerste op reglementair voorgeschreven tijdstippen bijeen en bracht deze Commissie haar Jaarverslag uit, opgenomen in het Orgaan, het Kol. Weekblad. De West-Indische Commissie, sedert 1926 niet meer bijeengekomen, vergaderde den 10en November j.l. in eenigszins gewijzigde samenstelling, thans onder praesidium van den heer W. R. Menkman; het ligt in de bedoeling wederom op bepaalde tijden samen te komen en meer dan voorheen te trachten dienstbaar te zijn aan de belangen van Suriname en Curaçao.

Andere werkzaamheden en verrichtingen.

De Algemeene Vergadering der Vereeniging vond plaats op het terrein der Indische Tentoonstelling in Den Haag op den 25en Juni.

Het Hoofdbestuur kwam, als gewoonlijk, in het voor- en najaar bijeen.

Het Dagel. Bestuur hield het geheele jaar door hare wekelijksche samenkomsten, behalve in het zomerseizoen.

Een of meer leden van dat Bestuur, dan wel het Bestuur in pleno, vertegenwoordigde de Vereeniging daar waar zulks in haar belang noodig geoordeeld werd. Zoo nam o.a. de Algem. Voorzitter, de heer Zuyderhoff, zitting in de Commissie van Advies voor de in het Westbroekpark gehouden Indische tentoonstelling.

Geleidelijk had afwikkeling plaats — aan het einde van het verslagjaar nog niet voltooid — van ontvangen en daarna wederom terugbetaalde gelden, welke aanvankelijk bestemd waren voor den nieuwen bouw van het Nederlandsch paviljoen op de Internationale Koloniale tentoonstelling, Parijs 1931.

Gelden werden ingezameld ten behoeve van de Oranje-Nassau Stichting van Pa v. d. Steur te Magelang en voor behoeftige Chineesche Zeelieden (de z.g. Pinda-Chineezen) alle welke gelden behoorlijk werden verantwoord ook door middel van het Kol. Weekblad.

Een door het Bestuur uitgeschreven prijsvraag onder de scholieren, kinderen van leden van Oost en West, voor het beste opstel over de Indische tentoonstelling in Den Haag, had tot resultaat, dat een tweetal ingezonden bijdragen werd bekroond met een ex. van het door de Vereeniging uitgegeven fraaie Gedenkboek aan de Intern. Koloniale tentoonstelling te Parijs (Uitgave Fa. Borst & Co. te Deventer).

Hiermede zijn slechts enkele grepen gedaan uit

de werkzaamheden en verrichtingen in dit verslagjaar. Die arbeid omvangrijk en van verscheiden aard, gaf het Bestuur dan ook aanleiding om aan een lang overwogen voornemen, de uitbreiding van het Secretariaat, gevolg te geven door met 1 Juni, bij wijze van proefneming, aan het bureau toe te voegen de heer J. Dolk, Hoofdofficier van Administratie 1e kl. K.M. b.d. Genoemde heer werd 1 December 1932 officieel als Adjunct-Secretaris aangesteld.

Financieele toestand.

Deze blijkt duidelijk uit de Jaarrekening en andere geldelijke bescheiden bij die rekening overgelegd en alle gelijktijdig met dit Verslag in het Orgaan afgedrukt.

Besluit.

Uit het vorenstaande moge de conclusie getrokken worden gelijk ze in den aanhef dezes, is aangegeven.

Dit verslag maakt, overigens, geen aanspraak op volledigheid, daarnaar kan het streven niet gericht zijn. Trouwens, vele redenen pleiten er voor om in dit document, zoo mogelijk, alleen het voornaamste, de hoofdzaken, op schrift te stellen waar het Orgaan belangstellenden ook van alle andere min of meer belangrijke zaken en nevenzaken op de hoogte brengt.

Ook dezen indruk zal het verslag wel gevestigd hebben. De opperste leiding van een Vereeniging als deze stelt hooge eischen aan beleid gelijk diezelfde eischen aan werkkracht ook gevergd worden van het aan het Dagel. Bestuur verbonden personeel, en zulks in toenemende mate, naar gelang het peil waarop de Vereeniging staat, zich verheft.

Juist in dat, laten we de hoop uitspreken, allerongelukkigste crisisjaar dat achter ons ligt, gloorde voor de Vereeniging een lichtend perspectief dat de toekomst hoopvol doet tegemoet gaan. Met dat beeld voor oogen vangt Oost en West haar voor Nederland en de Overzeesche Gewesten nuttig werk wederom aan.

Ten slotte, naar oud en goed gebruik, een woord van warmen dank aan hen, wier zin voor samenwerking opnieuw zich openbaarde en die hunnen tijd en werkkracht voor de Vereeniging beschikbaar stelden.

Exploitatierekening 1932.

Debet.

Onkosten		
Salarissen, enz.	f 4060.58	
Huishuur	„ 1723.87	
Kantoorbenoodigdheden	„ 109.99	
Schrijfloon	„ 12.50	
Porti, Telegrammen, enz	„ 188.86	
Reiskosten	„ 307.89	
Receptiekosten	„ 196.91	
Electriciteit	„ 30.40	
Telefoon	„ 159.95	
Brandstoffen	„ 87.15	
Aanschaffing en onderhoud	„ 15.27	
Diversen	„ 10.81	
		f 6904.18
Inlichtingendienst		„ 953.34
Studie-Commisie		„ 8.22^5
Exploitatie Hoofdvert. O.I.		„ 1256.18
West-Indische Commissie		„ 15.84
Lidmaatschappen		„ 37.55
Koloniaal Weekblad		„ 2794.68
Propaganda		„ 394.16
Leeszaal		„ 60.97
Verbond Kolon. Vereenigingen		„ 100.00
Voordeelig Saldo		„ 3579.87
		f 16104.99^5

Credit

Interest en koerswinst Effecten	f 3564.21
Regeeringssubsidie	„ 1000.00
Bijdragen en Contributiën	„ 11540.78^5
	f 16104.99^5

Den Haag, 11 Maart 1933.

Aan
het Hoofdbestuur der Koninkl. Vereeniging „Oost en West."

De ondergeteekenden, in Commissie vereenigd ter verificatie der Jaarrekening 1932, hebben de boeken en verdere bescheiden daarop betrekking hebbende, nagezien en bevonden dat de administratie nauwgezet was bijgehouden.

De hierbij overgelegde balans en exploitatierekening werd in overeenstemming bevonden met de cijfers in grootboek en bijregisters.

De saldi Nederl. Handelmaatschappij en postgirodienst stemden overeen met de opgaven dier instellingen.

Voor zoover wij ons door steekproeven daarvan hebben overtuigd waren de betalingen conform de kwitanties geboekt.

Wij meenen, op grond van onze bevinding te mogen adviseeren tot het verleenen van acquit en décharge van den Penningmeester voor diens goed beheer.

De Commissie voornoemd:

(w.g.) G. W. ERFMANN.

(w.g.) J. W. VAN AALST.

BEGROOTINGSREKENING 1932.

Hoofden van rekening	Raming 1932 Ontvangsten 1	Raming 1932 Uitgaven 2	Werkelijke Ontvangsten 3	Werkelijke Uitgaven 4	Verschillen Nadeelige 5	Verschillen Voordeelige 6
Ontvangsten:						
Regeeringssubsidiën:						
Tehuis voor N.-I. bedienden	f 8200,—	—	f 4000,—	—	f 4200,—	—
Gedelegeerden Studie-Commissie	„ 9350,—	—	„ 9350,—	—	—	—
Kon. Ver. Oost en West	„ 1000,—	—	„ 1000,—	—	—	—
Koloniaal Weekblad	„ 1000,—	—	„ 1000,—	—	—	—
Interest	„ 850,—	—	„ 946,21	—	—	f 96,21
Bijdrage begunst. f 2200,—						—
Contributiën leden „ 8400,—	„ 10600,—	—	„ 11540,78^5	—	—	„ 940,78^5
Uitgaven:						
Propaganda	—	f 1200,—	—	f 394,16	—	„ 805,84
Onkosten	—	—	—	—	—	—
Salarissen, enz.	—	„ 3800,—	—	„ 4060,58	„ 260,58	—
Huishuur	—	„ 1730,—	—	„ 1723,87	—	„ 6,13
Kantoorbenoodigdheden	—	„ 50,—	—	„ 109,99	„ 59,99	—
Schrijfloon	—	„ 5,—	—	„ 12,50	„ 7,50	—
Porti, Telegrammen, enz.	—	„ 175,—	—	„ 188,86	„ 13,86	—
Reiskosten	—	„ 200,—	—	„ 307,89	„ 107,89	—
Receptiekosten	—	„ 200,—	—	„ 196,91	—	„ 3,09
Electriciteit	—	„ 25,—	—	„ 30,40	„ 5,40	—
Telefoon	—	„ 165,—	—	„ 159,95	—	„ 5,05
Brandstoffen	—	„ 75,—	—	„ 87,15	„ 12,15	—
Aanschaffing en Onderhoud	—	„ 50,—	—	„ 15,27	—	„ 34,73
Diversen	—	„ 50,—	—	„ 10,81	—	„ 39,19
Verbond Kol. Vereen.	—	„ 100,—	—	„ 100,—	—	—
Hoofdvertegenwoordiger in O.-I.						
Salaris	—	„ 1080,—	—	„ 1256,18	—	„ 93,82
Propaganda	—	„ 125,—	—	—	—	—
Porti, schrijfloon, enz.	—	„ 125,—	—	—	—	—
Diversen	—	„ 20,—	—	—	—	—
Koloniaal Weekblad:						
Honoraria Secretaris der Redactie	—	—	—	—	—	—
en vaste medewerkers	—	—	—	—	—	—
Diversen (uitgever, enz.)	—	„ 3225,—	—	„ 3794,68	„ 569,68	—
Leeszaal	—	„ 25,—	—	„ 60,97	„ 35,97	—
Lidmaatschappen	—	„ 25,—	—	„ 37,55	„ 12,55	—
Inlichtingendienst	—	„ 1000,—	—	„ 953,34	—	„ 46,66
Regeeringssubsidiën:						
Tehuis voor N.-I. bedienden	—	„ 8200,—	—	„ 4000,—	—	„ 4200,—
Gedelegeerden Studie-Comm.	—	„ 9350,—	—	„ 9350,—	—	—
„ „	—	—	—	—	—	—
Studie-Commissie	—	—	—	„ 8,22^5	„ 8,22^5	—
West.-Ind. Commissie	—	—	—	„ 15,84	„ 15,84	—
Koerswinst v. Effecten	—	—	„ 2618,—	—	—	„ 2618,—
Saldi	—	—	—	„ 3579,87	„ 3579,87	—
Totaal	f 31000,—	f 31000,—	f 30454,99^5	f 30454,99^5	f 8889,50^5	f 8889,50^5

de Alg. Secr.-Penningmeester,
VAN DER BRUGH.

De begrooting voor het jaar 1933 zal worden opgenomen in een der eerstvolgende nummers van het Koloniaal Weekblad.

Hoofdbestuur einde 1932.

Namen	Functiën	Woonplaats	Jaar van aftreden	Aanteekeningen
R. Zuyderhoff	Algem. Voorzitter	Den Haag	1935	Dagelijksch Bestuur.
F. van Peski	Onder-Voorzitter	„	1934	
F. H. W. J. R. Logeman	Lid	„	1935	
F. H. A. van der Brugh	Alg. Secret.-Penningm.	„	1935	
Jhr. Dr. C. G. S. Sandberg	Lid	„	1933	
Prof. Mr. G. J. Nolst Trenité	„	Amersfoort	1933	
J. C. Baars	„	Apeldoorn	1933	
....	„			
M. Garschagen	„	Amsterdam	1935	
Mr. Drs. P. A. F. Blom	„	Bergen op Zoom	1935	
W. H. R. Oxenaar	„	Breda	1935	
Dr. H. H. Zeylstra F.zn.	„	Deventer	1933	
J. J. Hansma	„	Enschedé	1933	
Jhr. Mr. W. W. Feith	„	Groningen	1935	
H. P. Deinum	„	Haarlem	1933	
M. C. Hamaker	„	Hilversum	1935	
J. A. van Hamel	„	Leiden	1935	
L. Röpcke	„	Nijmegen	1934	
J. D. Daubanton	„	Rotterdam	1934	
Prof. L. van Vuuren	„	Utrecht	1935	
W. R. Menkman	„	Amsterdam	1935	neemt zitting voor Curaçao
H. J. Wolff	„	Den Haag	1935	„ „ „ Suriname

Van Week tot Week.

Van Vrijdag 3 tot Donderdag 9 Maart.

*De min. v. kol. heeft telegrafisch aan de Ind. reg. ver*zocht een commissie in te stellen met de opdracht over het geheele vraagstuk van de reorganisatie van het onderwijs op korten termijn van advies te dienen en tevens verslag uit te brengen omtrent alle tot dusver getroffen maatregelen, en in het bijzonder een oordeel uit te spreken omtrent het al of niet wenschelijke dier maatregelen.

De Reg. heeft naar aanleiding v. h. voorstel-Monod de Froideville inzake het vraagstuk van de kindertoelagen den Volksraad meegedeeld te zullen nagaan tot welke consequenties de tegemoetkoming ook voor kleine gezinnen met twee kinderen zou leiden, maar kan niet denken aan maatregelen waarvan de financieele gevolgen niet binnen beperkte grenzen blijven. Een raming van de consequenties van het stelsel-Monod leidde tot de uitkomst dat daarmede een bedrag van *f* 14.000.000 gemoeid zou zijn, waardoor de per 1 Januari 1933 ingegane nieuwe korting bijna geheel als bezuiniging zou teniet worden gedaan.

*De Tweede Begrootingscommissie heeft een werk*comité ingesteld voor de versobering van de personeelsformatie, dat binnenkort bij talrijke diensten een onderzoek in zal stellen.

*De Regeering heet accoord te zijn gegaan met de voor*loopige verlenging van den diensttijd, benoodigd voor het verkrijgen van pensioen, met vijf jaar en de overgangsbepalingen voor de nog dienenden. Het Dep. v. Fin. werkt een ontwerp-verordening uit.

*Het Volksraadslid Kan heeft met het oog op de aan*wijzing van het dag. bestuur v. d. N.I.V.A.S. aan de Reg. gevraagd: of zij niet met hem van meening is dat hierbij geen ras-discriminatie behoort plaats te vinden en indien de meerderheid tegen vertegenwoordiging van Chineesche concerns bedenkingen oppert op grond van nauwe relaties met den productenhandel, op gelijken grond bezwaar dient te worden gemaakt tegen Nederlandsche combinaties. De heer Kan verzoekt den G.-G. eventueel gebruik te maken van de bevoegdheid, hem verleend bij artikel 8, lid 3, van de Statuten der N.I.V.A.S.

Het Volksraadslid Wiranata Koesoema heeft er de Reg. op gewezen dat de vermindering der inkomsten van de dessahoofden tot ongeveer *f* 10 per maand, inzonderheid in West-Java voornamelijk bestaande uit vrijwillige bijdragen der tanis, doet vreezen dat velen hun ambt zullen neerleggen. Hij vraagt onderzoek en verbetering.

Men verwacht binnenkort een belangrijke verlaging van de telefoontarieven, ook van interlocale gesprekken.

*De heer Ki Hardjar Dewantoro, leider van het Taman*siswo-onderwijs, gaf een manifest uit, waarin hij constateert, dat door de buitenwerkingstelling van de toezichtsordonnantie 1932 het lijdelijk verzet komt te vervallen. Uit de mededeelingen aan den Volksraad is voldoende gebleken, dat de Reg. geen politieke bedoelingen had, doch zich zuiver richtte tegen misbruiken bij het onderwijs. Thans is de tijd gekomen om den organisatorischen arbeid met dubbele kracht aan te vangen en niet agitatie te voeren. Het manifest sluit met de opwekking om een congres voor de nationale scholen te houden.

Het hoofdbest. v. d. ver. van Europeesche mindere militairen ontving van den G. G. een erkentelijkheidsbetuiging voor de telegrammen, waarin de gevoelens van aanhankelijkheid en trouw der Europeesche mindere militairen aan de regeering werden overgebracht.

De Bataviasche Radio-Vereeniging stelde een enquête in met de bedoeling de wenschen van het luisterend publiek ten aanzien van den omroep te leeren kennen. Uit de honderden binnengekomen antwoorden bleek, dat 99 % daarvan zich tot dusver uitspreekt voor het behoud en verdere ontwikkeling van den bestaanden vereenigingsomroep, terwijl men verder meent, dat door samenwerking tusschen de bestaande omroeporganisaties totstandkoming van een algemeenen omroep te bereiken is.

*Er zijn 32 werkloozen tewerk gesteld in het Marine*vliegkamp Morokrembrangan als bankwerkermonteurs, teekenaars, metaalbewerkers en werklieden. Thans worden nogmaals 12 werkkrachten gezocht.

*Binnenkort zullen 500 lagerbezoldigden bij den Pand*huisdienst moeten afvloeien in verband met de steeds afnemende inkomsten van de pandhuizen.

22 eigenaren van particuliere landerijen in West-Java zonden een telegram aan den G. G. waarin ernstig bezwaar wordt gemaakt tegen het voorstel tot ruimer toelating van niet-opgezetenen op die landen, aangezien verwacht wordt, dat deze landen dan spoedig het centrum van politieke agitatie zullen vormen.

*Belast met de waarneming van de functie van burge*meester van Buitenzorg met gelijktijdige uitoefening van zijn eigen functie A. H. de Jong, assistent-resident met den persoonlijken titel van resident.

De raad van vertegenwoordigers van de Persatoean Minahassa belegt op de Paaschdagen een congres met afvaardiging van afdeelingen op Borneo, Java en Sumatra, ter bespreking van het onderwerp: Een zelfstandige Protestantsche kerk in de Minahassa.

*Ir. Soekarno is door het hoofdbestuur van Boedi-Oeto*mo aangezocht om de gedenkzuil te ontwerpen, welke zal worden opgericht ter herdenking van het 25-jarig bestaan der volksbeweging.

De Johan van Oldenbarnevelt, waarop ir. Levie zich met bananen voor Nederland inscheepte, voert zendingen mee uit Soerabaja, Batavia en Medan, alle van de varieteit pisang Ambon, het meest overeenkomende met de Gros Michel, welke in Europa uit Zuid-Amerika en West-Indië wordt geïmporteerd.

*Met ingang van 6 dezer zijn ook aan de artillerie-inrich*tingen aan de Hembrug, evenals in de kazernes, geschriften of afbeeldingen, waarvan de inhoud de strekking heeft, het gezag te ondermijnen in gebouwen en inrichtingen, op de terreinen en voer- en vaartuigen, behoorende tot de Artillerie-inrichtingen verbonden.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Crt.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Door bijzondere omstandigheden verschijnt deze rubriek deze week niet.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

De noodzaak van Gezag.

Westersch bestuur over Ned.-Indië is niet mogelijk zonder gezonde opvattingen omtrent *de noodzaak van Gezag*, dat de gemeenschap vertegenwoordigt, haar leidt en tevens dient, en hoog en onaantastbaar koepelt over de heterogene bevolkingsgroepen. Te beginnen met Holland, valt eene verslapping der Gezagsidee te constateeren. Zooals Holland langzamerhand uiteen valt in 1100 gemeenten, zoo valt het volk uiteen in tallooze politieke en belangengroepen. *De Java-Bode* (4/2 „Op hellend vlak", *Z.)* ziet dit verschijnsel, via den Hollandschen kiezer en de volksvertegenwoordiging, overbrengen op *de koloniale politiek*. In de laatste tien jaren heeft men, onder de in Indië levende Europeanen, eene steeds verder gaande aantasting van het eigen Gezag te constateeren, welke in hooge mate gevaarlijk is voor de koloniale verhouding. Het waren Europeanen die het Bolshewisme propageerden. Het waren Europeanen die zich hier, in matelooze drift, tegen het eigen Gezag keerden. Zij waren het die de Inlandsche bevolking het voorbeeld gaven van verzet en georganiseerde bedreiging, en het is geen verschijnsel van streven naar verzet tegen de bestaande orde van zaken, of het vindt zijn oorsprong, en zijn verklaring, in de geestelijke gesteldheid van eene groep Westerlingen. Heel Ned.-Indië is een moment opgeschrikt geweest door *de actie der matrozen te Soerabaja*. Een groot deel hunner mag zijn opgeruid door een aantal belhamels, accoord, maar dan was de geest toch maar onmiddellijk bereid het slechte zaad te ontvangen. Men onderschatte de beteekenis der Soerabajasche relletjes niet; de gebeurtenissen op de Engelsche vloot in Sept. 1931 hebben, naast den val van het Pound, iederen rechtgeaarden Brit hoogst onaangenaam getroffen. Ongetwijfeld, de gebeurtenissen van Soerabaja halen in beteekenis en dimensie niet bij die op de Engelsche vloot, zooals hier in Indië alles van meer bescheiden allure is. Maar daartegenover staat, dat zij plaatsgrepen *in eene kolonie*, en *de bedrijvers leeren de bevolking* vooral: hoe verdeeld in zichzelf, hoe voos, dit vreemde Gezag met zijn organen is. Want deze zeelieden zijn er alleen, doch dan ook alleen, tot handhaving van ons Gezag. Zij hebben onmiddellijk alle waarde verloren wanneer zij geen toegewijde dienaren van dit gezag zijn, sterker nog: zij worden dan een gevaar. Relletjes om eene noodzakelijke vermindering der gage herinneren àl te zeer aan het dienstweigeren der huurtroepen van eeuwen her, die het musket weigerden te hanteeren als er wat aan de soldij ontbrak. En.... er is in Indië geen stevige publieke opinie, welke dien *aspirant-muiters* den spiegel voorhoudt, zooals die oude Fransche vrouw, waarvan Zola vertelt in zijn „Laatste stuiptrekking", die de soldaten van een immer terugtrekkenden Franschen troep, met de hand in de andere richting wijzend, toeschreeuwde: „Dáár is de grens!"

Wij verwijzen o.a. naar *De Loc.* (26 en 30/1, blz. 20 en 3?) „De korting voor de Marine"; 2/2, blz. 4 en 31 „Dienstweigering", *De Sum. Post* (30/1 „De mokkende vloot"), *De Java-Bode* (30/1 „Demonstratie door matrozen te Soerabaja" en 31/1 „Dienstweigering") en het *Soer. Hbl.* (30 t/m. 4/2, betr. de Marine).

„De daad".

„De Zeven Provinciën" in handen van Inlandsche muiters die, na de officieren te hebben overweldigd, met dit oorlogsschip zee kiezen.... Het is — n. h. o. van de *Java-Bode* (6/2 De „daad", *Z.)* — de demonstratie eener mogelijkheid, voor onze positie als koloniale mogendheid van groote beteekenis. Zóó is dan eene „daad" van oproer of verzet geschied; de „daad", waarop eene groep landsdienaren voortdurend in het openbaar aandringt. De „daad", waarmee in openbare vergaderingen de Regeering werd bedreigd door lieden, die zelf voor de daad niet den moed hebben, doch wier oproerige taal de neiging van matrozen tot verzet zeer moet hebben gestimuleerd. Want in deze maatschappij blijft dergelijke seditieuse aansporing niet beperkt tot eene enkele groep, doch wordt het kwade zaad onder alle lagen der bevolking verspreid. Zoo staat hier dan „de daad" als triest getuigenis van eene mogelijkheid, als de consequente toepassing van hetgeen Westersche oproerkraaiers hier prediken, dag aan dag.... Thans brengt een paar honderd schepelingen de ontvangen lessen in practijk, en wij vertoonen de wereld het dwaze beeld waar oorlog, nòch revolutie heerscht, en in vollen vrede één onzer oorlogschepen door muitende schepelingen wordt vermeesterd en weggevoerd. De historie van Curaçao kan hierbij niet halen, nòch wat betreft den opzet, nòch wat de gevolgen aangaat. Beter geene vloot dan eene onbetrouwbare. Het voorgevallene met „De Zeven Provinciën" is waarschuwend en dreigend, als het schrift aan den wand, en met groote bezorgdheid ziet men naar de consequenties, welke het heeft voor de koloniale verhouding, ook uit internationaal oogpunt bezien. Bijzondere maatregelen zijn noodig, niet slechts bij de Marine, doch over het geheele veld der politieke agitatie. Deze is, in hare uitwerking, niet te isoleeren tot bepaalde groepen; de kwade geest waart overal rond. Er is nu slechts één verzoek tot de Regeering te richten: *Regeer met vaste hand!* Er is voor ieder Hollander nu slechts ééne houding: zich in goed vertrouwen achter de Regeering te plaatsen.

De *Deli Crt.* (6 t/m. 11/2) en *De Sum. Post* (4 t/m. 9/2) bevatten artikelen en bizonderheden, betreffende de muiterij op „De Zeven Provinciën".

Conversie der Indische schuld.

In het Afd. verslag van den Volksraad over de Aanvullingsbegrooting-1933 en over het gepubliceerde verslag der Begrootingscommissie komt de volgende

zinsnede voor: „Gevraagd werd of de commissie niet overwogen heeft eene regeling van de rentebetalingen in dien zin, dat aan obligatiehouders betaling op de vervaldagen wordt verzekerd, als zij genoegen nemen met een rente van b.v. niet hooger dan 4 %, terwijl voor de obligatiehouders die met zoodanige regeling niet zouden willen instemmen *de rentebetaling 2 jaar verschoven zou worden.*" Hierop heeft de Indische Regeering in de M. v. A. het volgende verklaard: „Het denkbeeld om over te gaan tot een regeling van de rentebetalingen in dien zin, dat aan de obligatiehouders betaling op de vervaldagen wordt verzekerd, wanneer zij genoegen nemen met een rentevergoeding van b.v. 4 procent, terwijl voor de obligatiehouders die met zoodanige conversie niet zouden willen instemmen de rentebetaling twee jaar zou worden verschoven, *zal de Regeering aan de Begrootingscommissie ter overweging voorleggen.*" Naar *De Loc.* (2/1 „Vreemde Verklaring") vernam heeft dit antwoord der Regeering in financieele kringen ernstige verbazing gewekt. Het denkbeeld komt neer op een gedwongen conversie der Indische schuld, met als dreigement het niet-betalen van eenige rente op de Indische obligaties gedurende twee jaar. Van andere zijde vernam *De Loc.*, dat de opname van deze zinsnede in het Regeeringsantwoord niet is geschied in overleg met Nederland. Men onderhandelt in Nederland, naar bekend, over eene conversie. Daartegen blijken eenige bezwaren te bestaan bij den minister van Financiën, schoon de minister van Koloniën er zich zeer voor beijvert.

De Java-Bode (2/2 „Hoofd verloren?" *Z.*) kan zich evenmin als *De Loc.* met het antwoord der Regeering vereenigen. De mededeeling der Regeering heeft de beteekenis der aankondiging eener naderende débâcle, en.... als daartoe aanleiding bestond zou men zoo'n aankondiging nooit tevoren doen, doch op het allerlaatste moment.

„Opruiming" in de B. B. L.

De Regeering heeft den Volksraad medegedeeld, dat vaststaat, dat voor de eerstkomende tijden Ned.-Indië zijne huishouding zal moeten inrichten op een laag inkomstenpeil, waarbij het onvermijdelijk is om het veel te hooge salarisbudget (in de begrooting 1933 nominaal nog ruim 233 millioen) sterk te verminderen. Naar het oordeel van de Regeering staat ook vast, dat met de op 1 Januari j.l. ingevoerde 17 % korting nog niet het eindpunt bereikt is. Alleen het aanvaarden van de harde realiteit en het zich daarop instellen, kan door de Regeering als een juiste gedragslijn worden erkend. Het realiteitsbesef gebiedt haar om zoo snel mogelijk, juist in tijdsomstandigheden, waarin het budget in een noodtoestand verkeert, alle factoren in de bestaande B. B. L., welke aanleiding geven tot onnoodig hooge uitgaven, op te ruimen en om de salarissen in hun geheel terug te brengen tot een peil, hetwelk meer in overeenstemming is met de gewijzigde economische en maatschappelijke omstandigheden. Handhaving van het tegenwoordige stelsel is onbillijk en verkeerd te achten. Het is *onbillijk* omdat, bij de tegenwoordige kortingen, verschillende groepen tot een onevenredig laag inkomenpeil gebracht zijn, en het is *verkeerd*, omdat de bronnen van geldverlies door overbetaling van salaris verspreid zijn door de geheele B. B. L. en alleen een systematische herziening van de B. B. L. gepaard aan een herwaardeering van de verschillende functies in het tegenwoordig maatschappelijk gestel, tot een salarisstelsel kan leiden, hetwelk met de draagkracht van dit land overeenkomt. *(De Loc.* (2/2).

Het belastbare inkomen in 1930.

De statistiek van de inkomstenbelasting in Ned.-Indië over 1930 is thans afgesloten op 1 Jan. 1932. Deze cijfers acht het *Soer. Hbl.* (4/2, 4de bl.) van waarde, daar zij inzicht geven in *de grootte en verdeeling van het inkomen vóór dat de wereldcrisis zijn intrede deed.* Door vergelijking met de statistiek over 1931 en 1932 zal het in de toekomst mogelijk zijn, om de verschuivingen die sindsdien hebben plaats gehad, na te gaan. Deze materie is dan ook noodig in alle gevallen waarin maatregelen genomen worden, die verband houden met de draagkracht der bevolking. Het totale belastbare inkomen aangeslagen in de inkomstenbelasting bedroeg *f* 1.899.105.570. Aangeslagen werden 4.042.099 belastingplichtigen. Het belastbaar inkomen der *Europeanen* beliep *f* 543.193.849 (daarin is niet begrepen het inkomen der mindere militairen, daar dezen niet in de inkomstenbelasting worden aangeslagen). Van de 94.684 belastingplichtigen hadden 91 een inkomen boven *f* 100.000, doch lager dan *f* 300.000; 333 een inkomen van *f* 50.000—*f* 100.000; 1302 een inkomen van *f* 25.000—*f* 50.000 en 11.275 een inkomen van *f* 10.000—*f* 25.000. Het gemiddelde inkomen per belastingschuldigen Europeanen bedroeg *f* 5.735. Het belastbaar inkomen der *Vreemde Oosterlingen* bedroeg *f* 367.624.290, het aantal aangeslagenen 446.208. Daarvan hadden 18 een inkomen van *f* 100.000,—*f* 300.000, 61 een inkomen van *f* 50.000—*f* 100.000, 273 een inkomen van *f* 25.000—*f* 50.000 en 1665 een inkomen van *f* 10.000—*f* 25.000. Gemiddeld bedroeg het inkomen *f* 825 per belastingschuldige. Het aantal in de inkomstenbelasting aangeslagen *Inlanders* bedroeg 3.501.207. Zij vormen echter slechts een deel van deze bevolkingsgroep, daar de landrenteplichtigen op Java en Madoera en in de Buitengewesten, voorzoover zij alleen inkomsten uit den grond trekken en de Zelfbestuurs-onderhoorigen, buiten deze belasting vallen. Het belastbaar inkomen van hen, die in de belasting zijn aangeslagen, bedroeg *f* 988.287.431. Wat de inkomstenverdeeling aangaat, kan worden medegedeeld, dat in categorie *f* 100.000—*f* 300.000 geen belastingplichtigen van dezen landaard voorkomen, in de inkomstengroep *f* 25.000—*f* 100.000, 23 en in de groep *f* 10.000—*f* 25.000, 301. De totale aanslag in hoofdsom (excl. opcenten) bedroeg *f* 47.924.986. Daarvan zijn de verminderingen van den aanslag niet afgetrokken, aangezien deze niet in de statistiek worden opgenomen. *De aanslag* was als volgt over de drie landaarden verdeeld: *Europeanen* *f* 22.612.027, *Inlanders* *f* 16.460.685 en *Vreemde Oosterlingen* *f* 8.852.274. Van het totaal bedrag van den aanslag werd *f* 8.480.969 of ongeveer 18 % opgelegd aan belastingplichtigen met een inkomen boven *f* 25.000. Van het door Europeanen opgebrachte deel werd bijna 31 % door deze categorie van aangeslagenen opgebracht.

Het mooie Gajoland.

Het mooie Gajoland, omvattend het centrale bergland van de Noordelijke Barisan, waarin de voornaamste Atjehsche rivieren haar oorsprong vinden, is een land van hoogvlakten, van hoog bergland en wijde valleien, waarin uitgestrekte sawahcomplexen. Door de van het hooggebergte uitgaande ruggen worden de Gajolanden in vier hoogvlakten verdeeld. *(De Java-Bode*, 25/1, 2 en 6/2 „Br. uit Atjeh"). *Takengeun* met zijn huisjes als uit een blokkendoos maakt een properen, vriendelijken indruk. Een liefelijke reuk van *bloemen* waait u op den koelen wind tegemoet. Er zijn veel bloemen. Perzische rozen en gele dahlia's en roode salvia's en witte en rose cosmea's en knalroode geraniums en afrikaantjes en roode gerbera's en anjers. De blauwe winde ziet men overal en rose en witte phloxen en Oost-Indische kers en zonnebloemen. Zoo'n tuintje lijkt soms warempel op een Hollandsch boerenerf. Op de blang, even in de kotta, ideaal *golfterrein*, is een eenvoudig *gedenkteeken* opgericht, waarop te lezen staat: „Luitenant-kolonel G. C. E. van Daalen, Commandant der tochten in de Gajolanden, 1901—1904." Het *klimaat van Takengeun* kan mild genoemd worden. Overdag is het koel als op een mooien, Hollandschen lentedag; de nachten zijn soms bepaald koud. Ook in den natten moesson is het des ochtends in den regel zonnig en valt de regen eerst des namiddags en des nachts.

De rijkdom aan *hars van den Gajoschen pijnboom* is zeer groot. Te Baleq is een Gouvernementshars- en terpentijn-bedrijf opgericht, dat op commercieele wijze de Pinus Merkusii exploiteert. Deze voor Indië unieke onderneming bestaat reeds een tiental jaren en heeft thans een maandelijkschen uitvoer van 40.000 K.G. hars en 10.000 K.G. terpentijn.

De *Gajoër* is goedmoediger, dorpscher en vriendelijker dan de Atjeher. Hij groet den voorbij wandelenden Europeaan en maakt zelfs een praatje. De Gajoër van de Meerstreek met sterk Atjehschen inslag is tamelijk werkzaam. Hij is uitgesproken democratisch van aanleg en zoo goedig als hij is, hebben zijn hoofden bijzonder weinig te vertellen. De Geumpenie heeft het duidelijk patriarchale gezag in territorialen bestuursvorm omgezet en kunstmatig gecentraliseerd in vier zelfbesturende landschappen. Van de territoriale hoofden zelve gaat al zeer weinig uit. De een is nog onbeduidender dan de ander. De Gajoër is eerder gierig dan verkwistend, een karaktertrek, die hij met den Atjeher gemeen heeft. Hij schijnt ook wel ondernemingszin en zin tot samenwerking te bezitten. In de laatste jaren legden zich velen op den kleinhandel toe.

De *rijst* is het voornaamste gewas. Slechts eenmaal per jaar wordt de rijst op de sawahs geplant; zij wordt vrijwel niet op ladangs verbouwd. Het verbouwen van *tweede gewassen* kent de Gajoër niet. Na den oogst dienen de sawahs voor weideplaatsen van paarden en vee. Als tweede gewas zou men de *aardappel* kunnen aanplanten. Het sawah-areaal breidt zich nog uit; de kwaliteit der rijst, een grootkorrelige, witte variëteit, is goed. Bij de bewerking der sawah's wordt gebruik gemaakt van *paardjes* en *karbouwen*. De karbouw is het traditioneele rund van den Gajo; men vindt in het Gajoland ware pracht-exemplaren van dit praehistorisch-aandoend rund. In het aanleggen van waterwerkjes heeft de bevolking een groote handigheid.

Als centra van *de aardappelcultuur* moeten genoemd worden Blang-Oenan, Blang-Golo en Tretet. De aardappelhandel is belangrijk. De aardappelprijzen zijn intusschen énorm gedaald.

In *de cultuur van koffie* werd voor Takengeun aanvankelijk weinig toekomst gezien. Niettemin werd door een der militaire bestuurders in 1908 een koffieproeftuin aangelegd; de proef slaagde goed. De cultuur neemt gaandeweg in belangrijkheid toe. Dank zij de adviezen van den Landbouwvoorlichtingsdienst, die de bevolking trouw opvolgt, zijn de meeste koffietuintjes der bevolking met *lamtoro als schaduwboom* beplant. Als tusschengewas plante men in de jonge, nog niet gesloten tuinen, de *bruine boon;* dit bleek in alle opzichten een succes te zijn. De koffie-opkoop geschiedt door Chineesche handelaren en *Europeesche kleinlandbouwers.*

Gouverneur Van Daalen voerde reeds in 1905 de *groenteteelt* in, doch in den loop der tijden vergat de bevolking de lessen. Toen bemoeide de Landbouwvoorlichtingsdienst zich er mede en propageerde de teelt van kool, bieten, wortelen, witte en bruine boonen, andijvie, tomaten, selderij, sla, peulen, erwten, terongblanda, lobak, enz. Iederen Vrijdag wordt door den landbouwopzichter te Takengeun zitting gehouden, waarbij de bevolking in de gelegenheid wordt gesteld om groentenzaden te koopen. Zij koopt per week alleen aan zaden voor bedragen van *f* 15 tot *f* 20. De *djeroek-cultuur* kan evenzoo in de toekomst een belangrijke bron van inkomsten in het Gajoland worden.

Dan zijn daar nog *de Europeesche ondernemingen*, met al hun wel en wee, maar inzonderheid wee. Door rijstafname, het te werk stellen van vrije koelies en het doen verrichten van transportdiensten bevorderen zij de bevolkingswelvaart. Met de eigen welvaart is het triest gesteld. De ondernemingen lijden, voor wat het gros betreft, een zorgelijk bestaan. Een kleine 40.000 H.A. grond zijn in 31 perceelen in erfpacht uitgegeven, waarvan er 12 in ontginning zijn. Tien koffieondernemingen, een theeonderneming en de Gouvernements hars en terpentijnwinning „Baleq" zijn op deze perceelen gevestigd. Slechts de theeonderneming „Redelong" van de „Serdang Cultuur Mij." en de koffie-onderneming „Bandar Lampahan" van de Cultuur Mij. „Takengon" behooren aan naamlooze vennootschappen, terwijl de overige perceelen in handen zijn van weinig kapitaalkrachtige particulieren, die, om als koffieplanter het hoofd boven water te kunnen houden als nevenbedrijf aardappelen en groenten verbouwen, producten, die op korten termijn geld in het laadje brengen. Men heeft de grootste moeite om aan zijn financieele verplichtingen te voldoen. De belangstelling in het ressort van enkele *kapitaalkrachtige maatschappijen* dateert eerst van 1927. In 1932 werd door enkele, wegens de malaise ontslagen planters *het klein-landbouwbedrijf* geëntameerd. De belangen der Europeesche planters worden voorgestaan door de ten vorigen jare te Takengeun opgerichte „Coöperatieve Landbouwvereeniging". De boodschap is nu maar: Afwachten, werken en niet vertwijfelen en hopen op betere tijden, die wel heel lang, veel te lang, op zich laten wachten.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

De Volksbeweging.

Met de jaarswisseling hebben vele bladen beschouwingen gegeven over het afgeloopen jaar en de verwachtingen voor het nieuwe aangeduid. De *Sin Tit Po* van 2 Jan. wijst er op dat ook dit jaar krachtig en eensgezind zal moeten worden gestreden tegen den algemeenen vijand, de crisis. De *Sinar Deli* van 31 Dec. merkt op dat de belangrijke gebeurtenissen die het gevolg waren van de crisis, op alle lagen der bevolking haar invloed hebben doen gelden. Ook in de volksbeweging is de crisis merkbaar geworden, doch thans staat een groote verandering te wachten, nu de wilde-scholen-ordonnantie de partijen tot elkaar heeft gebracht. Vandaar dat schrijver het komende P.P.P.K.I.-congres hoopvol tegemoet ziet. Ook de *Keng Po* van

30 Dec. wijst op de beteekenis van de eenheid in de volksbeweging, welke verwacht wordt van de P.P.P.K.I. Het blad laat de geschillen tusschen de partijgroepen de revue passeeren: die tusschen coöperatoren en non-coöperators, tusschen de P. S. I. I. en de niet op godsdienstige basis staande politieke vereenigingen en tusschen de laatste onderling. Het blad neemt echter teekenen waar van toenadering, zooals de vriendschap tusschen dr. Soekiman en drs. Moh. Hatta, het voornemen van Boedi Oetomo om haar leden uit de raden terug te trekken, enz. Voorts wijst het blad op de neiging van Islamietische vereenigingen om zich met politiek te gaan bezighouden. De *Pewarta Soerabaja* van 31 Dec. bespreekt de geschiedenis der federatie P.P.P.K.I. in 1932, wijst eveneens op de oneenigheden tusschen de leiders, constateert dat de eenheid nog op zich laat wachten, doch geeft ook acht op het nieuwe geluid van B.O. De vergadering der P.P.P.K.I. zal toonen of co- en non- inderdaad zullen samengaan. Indien dit niet geschiedt, zou het blad dit betreuren, omdat allen toch één en hetzelfde doel nastreven: de vrijheid van Indonesia. Allen hebben hetzelfde lot en voor lotgenooten is eenheid van optreden geboden. De *Bintang Timoer* (liberaal) van 29, 30 en 31 Dec. bespreekt vooral de arrestatie van Rasoena Said en voorspelt dat tal van Minangkabausche vrouwen haar voorbeeld zullen volgen. In tegenstelling met de Javabode, die de roerigheid in de Minangkabau aan propaganda uit Java wijt, stelt het blad de vraag of niet veeleer het gedurende twee jaren gevoerde al te straffe beleid van het B.B. deze beweging heeft doen groeien. Wat Java betreft, plaatst het blad de actie tegen de wilde-scholen-ordonnantie in het centrum en wijst het op de groote beteekenis van de besluiten van B. O. ter zake (in het vorige persoverzicht vermeld. — Red.). Deze besluiten zullen de geschiedenis van 1933 maken. In de *Darmo Kondo* (nat.) van 30 Dec./2 Jan. komt een zeer lange „balans" voor van Soetadi. Hij concludeert dat het politieke zoowel als het economische beleid van de Regeering verkeerd was en waarschuwt, dit jaar daarmee niet voort te gaan. Verder zet hij uiteen dat het kapitaal zich de moeilijkheden waarin het nu zit, door eigen schuld heeft op den hals gehaald. Wat de volksbeweging betreft, herinnert ook deze schrijver aan de onderlinge twisten. Hij constateert voorts dat er een verandering in den stroom der beweging is gekomen: men heeft begrepen met een actie op grondslag van het scherpe verstand geen succes te zullen hebben tegen het op dat terrein hooger staande Westen en heeft zich daarom gekeerd tot de geestelijke kracht waarin het Oosten boven het Westen uitmunt. De *Soeara Oemoem* van 31 Dec. bevat een artikel waarin verklaard wordt dat er teekenen zijn dat de volksactie steeds krachtiger recht op het doel zal afgaan. Schrijver raadt aan niet alleen het standpunt van „sini", maar ook dat van „sana" eens aandacht te schenken en verdiept zich — gelijk wel eens vaker geschiedde — in bespiegelingen over de toekomstige positie van de Europeanen en Indo-Europeanen in een vrij Indonesia. Al hun voorrechten hebben dan een einde genomen, waaruit schr. concludeert dat gemakkelijk te begrijpen valt dat van hen geen medewerking is te verwachten en dat zonder concessies van samenwerking tusschen „sini" en „sana" niets kan komen.

De radio-rede van den Landvoogd is door enkele bladen met eenig commentaar opgenomen. De *Siang Po* van 3 Jan. acht haar zeer verschillend van die waarmee de Volksraad werd geopend; ze was er een van een vader tot zijn ondeugende kinderen, althans in dien geest. Schrijver ziet er o.m. een desavoueeren in van de Vad. Club en de rechtsche pers, die om strijd beweren dicht bij de Regeering te staan. Verder merkt hij op dat de meening van Z.E. dat ieder maar tegen de Regeering kan opkomen zonder eenige eigen verantwoordelijkheid, onjuist is. De Minangkabausche vrouw Rasoena Said, die een jaar en drie maanden gevangenisstraf kreeg, is daarvan een bewijs, want zij deed niet anders dan zeggen wat zij wilde. In het onderbreken van sprekers op vergaderingen van Indonesiërs bewijst eveneens dat de menschen niet vrij zijn zich tegenover de Regeering te stellen. Schr. wijst ten slotte op den slotzin van de Landvoogdelijke rede, waarin erkend wordt, dat er fouten gemaakt zijn. Van iemand als jhr. mr. de Jonge kan niet anders worden verwacht dan dat hij die fouten zal herstellen.

De *Sin Tit Po* van 3 Jan. heeft oog voor de speciale moeilijkheden van dezen tijd en de extrazware taak der Regeering: een van de lastigste vraagstukken die de Landvoogd heeft op te lossen is wel het kloppend maken van de begrooting zonder sociale onrechtvaardigheid. De ambtenaren hebben hun deel reeds moeten bijdragen. Schr. wijst dan op de protesten van het marine-personeel en de mededeeling dat voor hen de 7 pct korting niet zou gelden. Dat dit gevolg zou zijn van vrees voor muiterij, kan schrijver niet gelooven, hij is er van overtuigd, dat het een wijze daad van de Regeering was, die begrepen heeft, dat men met het verzwaren van de lasten der ambtenaren niet verder mag gaan en een anderen weg moet zoeken. Thans moet de Regeering zich richten tot het grootkapitaal, dat zoovele winsten hier vandaan heeft gehaald.

In de arrestatie van de Europeesche onderwijzers Vryburg en Reens ziet de *Bintang Timoer* een bewijs dat de Regeering geen onderscheid maakt in kleur. Het blad is het niet eens met de arrestatiepolitiek, doch gelet op de grootere scherpte der redevoeringen dezer Europeanen, vergeleken met die der Inheemsche leiders, is het te begrijpen dat de politie hen bij den kraag pakte. Tal van inheemsche redenaars zijn wel voor veel minder gearresteerd. Voor Vrouwe Justitia is het om het even of de woorden komen uit den mond van een blanke of een bruine: dat is nu bewezen. Deze arrestaties bewijzen voorts dat de Regeering moedig genoeg is om kras op te treden, ook al weet zij dat er bij de marine te Soerabaja en onder de onderofficieren te Mr. Cornelis ontevredenheid heerscht.

In het nr. van 7 Jan. veroordeelt de *Bintang Timoer* het vernietigen van het stenografisch verslag der vergadering door de N.I.O.G.-bestuursleden. Dezen hebben daardoor wel blijk gegeven van slimheid, doch, zegt het blad: „wij kunnen hen niet eeren zooals wij de voormannen eeren, die den moed hebben op ridderlijke wijze te strijden en offers te brengen." Het blad ziet een grooten afstand tusschen de scherpte der redevoeringen en het vernietigen van het verslag. Rasoena Said van Sum. Westkust maakte het der politie en justitie in hun onderzoek heelemaal niet lastig. Geen enkele maal werd het „boekan-saja"-systeem aangewend. En zij was nota bene maar een Inlandsche vrouw!

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, v. Beverningkstraat 23, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Economisch Weekblad voor Ned.-Indië

No. 31 van 3 Februari: De Indische muntcirculatie sinds den aanvang van de crisis, door mr. H. G. J. Morshuis.

De Indische Gids

Februari: Uit het Mondaine leven te Batavia onder Gouverneur-Generaal Van der Capellen naar een Maleische kroniek, door prof. mr. Ph. S. van Ronkel. — De Indische Onderwijsbegrooting naar de Staten-Generaal, door E. C. van der Ende. II. — Indië en de Nederlandsche Volksvertegenwoordiging, door mr. J. J. van Bolhuis.

De Indische Post

Van 28 Jan. no. 4: Een onvolledig College, door V. (Het gaat over de verkiezing van het College van gedeputeerde van den Raad der Provincie Oost-Java. Deze telde voor kort 4 gedeputeerden, t.w. 2 Nederlanders (V.C. en I.E.V.), een Inlander en een Chinees. Nu hebben de Inlanders 2 vertegenwoordigers gevraagd. Uitbreiding dus tot 5, of de uitheemsche zetel — Chinees — te doen vervallen. Dit laatste is nu geschied en de Chineezen zijn openlijk voor het hoofd gestooten).

De Indische Verlofganger

No. 30 van 24 Febr.: Indisch Leven in de Residentie, door Melis Stoke XXV. (Koloniale eigenschappen: spontaniteit. De spontaniteit van Indische menschen blijft zich nog lange jaren en langer dan het proces der acclimatisatie, manifesteeren. Bij heel veel Indische menschen is die hartelijke spontaniteit, dat vermogen om zich plotseling te werpen op een gezellig plan, onoverwinnelijk voor de moederlandsche invloeden van bedachtzaamheid en lang van te voren uitgestippelde programma's.)

De Ingenieur

van 3 Maart no. 9: De verbinding met Ned. Oost-Indië te water en door de lucht, door E. P. Westerfeld met naschrift van A. F. Bronsing.

Koloniaal Tijdschrift

Maart: Economische samenwerking tusschen Nederland en Indië, door W. de Cock Buning. (Schr. komt tot de gevolgtrekking, dat er vooralsnog geen reden is om principieele verandering te brengen in de tot heden gevolgde handelspolitiek, maar dat de gewijzigde verhoudingen in de wereldproductie, consumptie en handelsverkeer, een deskundiger, intensiever verzorging van de Indische economische belangen wenschelijk maken). — Walbeehm als Javanicus, door prof. dr. Ph. van Ronkel (de alom als de autoriteit voor het levende Javaansch erkende leeraar-bestuursambtenaar, die overleed nagenoeg zonder vrienden, vrijwel onbekend in stad en land, door weinigen betreurd, een vergeten man, maar die een roemrijk gedenkteeken voor zijn vakgenooten naliet: zijn voortreffelijk werk voor de kennis en beoefening der Javaansche taal). — Crisis en heroriënteering, door ir. L. J. M. Feber. — De bevolking der regentschappen Batavia, Meester-Cornelis en Buitenzorg, door J. Tideman (aangeboden door het Encycl. Bureau van de Kon. Vereeniging „Koloniaal Instituut"). — Het Inlandsch bestuur in het direct gebied van de buitengewesten, door dr. B. J. Haga. (slot).

Landbouw

No. 6 van December: Wortelstudiën in de Tropen, door dr. ir. Ch. Coster. II. Het wortelstelsel op ouderen leeftijd. III. De zuurstofbehoefte van het wortelstelsel. Met een Duitsche samenvatting.)

Mededeelingen van „De Handelsvereeniging te Medan"

No. 2 van 31 Jan.: Afgewikkelde faillissementen in 1932 (232 werden er uitgesproken, 295 afgewikkeld dus van den achterstand 33 ingehaald. Het percentage dat concurreerende crediteuren ontvangen is de laatste jaren steeds dalend, n.l. 1928: 10.74%; 1929: 11.39%; 1930: 9.08%; 1931: 6.80% en 1932: 4.50%). — Aantal cultuurarbeiders ter Oostkust van Sumatra (November: 179.137, het laagste cijfer sedert Dec. 1929).

Neerlandia

Maart: Afdeeling Boekverspreiding van het A.N.V. Jaarverslag over 1932, door Fred. Oudschans Dentz. (Wij lezen daarin, dat naar Ned.-Indië 5 kisten en naar Curaçao 1 kist boeken werden verzonden en wel naar Indië aan zendelingen te Bengkajang (Borneo), Manokwari (Nieuw Guinea), Modjowarno (Java) en Sanjana (Celebes). Die voor Curaçao was voor het Christ. Prot. Mil. Tehuis bestemd.) — Nederlandsche Antillen. Afdeeling Aruba, door H. A. Hesseling (op 22 Aug. 1932 opgericht. Uit dit jaarverslag blijkt, dat het aantal leden stijgende is.)

Nederlandsch Indië Oud en Nieuw

Maart: The Portuguese outer church at Batavia, door C. Lekkerkerker. — Het wichelboek der Bataks op Sumatra, door J. Enter. — Am See von Sentani (Holländisch Neuguinea), door Paul Wirz. III. — Dr. Hugo Eckener's voyage to the Dutch East Indies. — A Dream come True, door Peggy Roberts. Het nummer is schitterend verlucht.

Onze Stem

Van 27 Jan. no. 4: Het Hissink-Fonds voor arme Indo-Europeesche Meisjes. (Van Mevrouw de Wed. L. J. Hissink—Snellebrand, voorheen wonende te Malang en momenteel te Bussum, ontvingen wij eenige jaren terug een stuk grond ten geschenke, gelegen te Malang.

De bedoeling was, daarop een internaat met school te laten bouwen voor arme Indo-meisjes. Deze zouden worden opgeleid tot flinke a.s. huisvrouwen en les krijgen in alles wat het huishouden betreft. Alzoo weinig schoolsche kennis, maar practisch huishouden zou haar worden bijgebracht, zoodat zij alleszins bekwaam zouden zijn om bij later huwelijk met weinig geldmiddelen toch behoorlijk rond te komen.

Nu heeft mevrouw Hissink in Holland eene op-

roep in de couranten geplaatst met verzoek haar een prettigen 80en verjaardag (op 21 Augustus j.l.) te bezorgen, door voor bovenomschreven doel gelden aan ons adres te doen toekomen. Het resultaat is echter niet naar wensch geweest.)

De Planter

No. 523 van 31 Januari: De werkloosheid. Het 3de kwartaal van 1932 (het aantal ingeschreven Europeanen op alle beurzen liep op van 2582 op het einde eerste halfjaar tot 2898 einde 3de kwartaal, een stijging van 316 of 12%. — De tuindorpplannen van de A.M.J.V. namen vasten vorm aan. De Regeering stelde een renteloos voorschot van f 200.000.— beschikbaar. De tuindorpen zullen in Malang (567 woningen) en Bandoeng (82 woningen) worden opgericht. — Het Leger des Heils opende nieuwe Sociale Tehuizen voor werklooze Europeanen in Soerabaja en Oengaran bij Semarang. — Het door de P.P.I. nabij de haven Tg. Perak te Soerabaja opgerichte asyl voor Inheemsche bleek in een behoefte te voorzien. — De regeering ging voort met het voteeren van gelden voor de uitvoering van relief-works ten behoeve van de werklooze Inheemsche desabevolking. — Bij den Volksraad werden voorts eenige voorstellen ingediend, maatregelen omvattende in het belang van den Inheemschen landbouw, van de zoet- en zoutwatervisscherij, de winning van boschproducten, de nijverheid en den Inheemschen handel. — In Djocja werd een stichting „Verzorging van jeugdige werkloozen in het bouwvak" in het leven geroepen.) — Aanslagen-Statistiek (Oostk. van Sumatra: 6, Atjeh: geen in het 2de halfjaar 1932).

De Rijkseenheid

Van 1 Maart no. 22: Mechanisch rijstbedrijf, door mr. A. van Traa (die meent, dat het ontwerp — thans reeds aangenomen door de Tweede Kamer — meer toelichting behoeft.) — Uit oude Surinaamsche couranten, door C. K. Kesler (de z.g. Codjo-branti 3/4 Sept. 1832. — Zal het bagno verdwijnen? door Fred. Oudschans Dentz (ontleend aan de Quotidien en la Quinzaine Coloniale. Zie ook Rijkseenheid van 9 Dec. 1931, no. 10).

De Tropische Natuur

Februari: De patjet, door H. Witkamp (Haemadipsa zeylanica, een worm) — Een tocht in het zandsteengebied bij Mandor (West Borneo), door dr. B. Polak. — Enkele gegevens over callagur Borneensis (Schleg. et Müll), door J. C. van der Meer Mohr (door de Maleiers genoemd toentoeng).

Tropisch Nederland

No. 19 van 9 Jan.: Een geologische verkenningstocht op Morotai, door dr. Ph. H. Koenen. II Slot. Nederlands roeping in Indië. XVII. — Stormen in de Caraïbische zee, door C. K. Kesler.

No. 20 van 23 Januari: De blinde ziener van Ambon. 1628—1702, door mevrouw T. Lach de Bère—v. d. Vlies. (G. E. Rumphius, met een foto van zijn monument in den tuin van mevr. de wed. Doeglas te Ambon). — Krokodillen en kaaiman, door M. C. Rouveroy van Nieuwaal. — Nederland's roeping in Indië, door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis. XVIII.

No. 21 van 6 Febr.: In Memoriam dr. H. D. Benjamins, door C. K. Kesler (met foto van de onthulling van de dr. H. D. Benjaminsschool op 25 Febr. 1930). — Marten Douwes Teenstra en zijne verdiensten voor den landbouw in Suriname, door A. Hallema. (Koning Willem I zond dezen man uit en in zijn rapport van 1833 herhaalt zich de geschiedenis bij de begrooting van 1933 over den landbouw besproken.) — De blinde ziener van Ambon. Slot. — Nederland's roeping in Indië XIX.

No. 22 van 20 Februari: Lotos en Victoria Regia in Suriname, door C. K. Kesler. (Volgens den schrijver ontdekt in 1800 of 1801, eerst beschreven door dr. Thaddaens Haencke, die haar aantrof in Rio Mamaré in de Boliviaansche provincie Moxos. In 1833 overgebracht door d'Origny naar Europa en omstreeks terzelfder tijd door Robert Schomburgk in Berbice gevonden.) — Nederland's roeping in Indië XX.

Tijdschrift van het Kon. Nederl. Aardrijkskundig Genootschap.

Maart: Heeft de Banggai-Archipel in jongtertiairen tijd een afwijkende ontwikkeling gehad? — Onhoudbaarheid der plocene Molukkenbrug, door dr. G. L. Smit Sibenga. — Aan de grens der beschaving. Reisherinneringen aan de Papoea's van Zw. Nieuw Guinee, door dr. H. J. T. Bylmer met 8 foto's en een kaartje).

BOEKENSCHOUW.

Verslagen omtrent 's rijks oude archieven. Tweede serie IV. 1931. Alg. Landsdrukkerij. Hierin lezen wij: Van de nieuwe aanwinsten zijn te noemen de archieven van het departement van Justitie van 1865 tot 1876, die van de kolonie Curaçao. Onder de verliezen is het voornaamste een zeldzame kaart van Suriname van 1671, die bij den brand van de Koloniale tentoonstelling te Parijs verloren ging. Gewerkt werd aan de inventarisatie der uit West-Indië ontvangen archieven van 1828 tot 1845).

De politieke bril. 2de serie. Gedichten door A. W. Marcus. Drukkerij De Tijd. Paramaribo. 1932. (De schrijver die ons deze toezond, vermeldt er den prijs er niet bij. Wij lezen daarin een gedicht aan op A. P. Penard, die 13 Sept. 1932 overleed).

De Vorstenlandsche waterschapsordonnantie toegelicht, door P. H. Angenent (proefschrift ter verkrijging van de graad van doctor in de rechtsgeleerdheid te Leiden).

De Centralisatiewetgeving, bewerkt door J. E. Holleman. Decentralisatiekantoor. Batavia (bijgewerkt tot 1 Januari 1933.)

De reis door den Indischen archipel van Prins Leopold van België, De Bussy, Amsterdam.

De strijd over Bali en de Zending. Een studie en een Appèl, door dr. H. Kraemer zal verschijnen omstreeks Maart bij H. J. Paris, Amsterdam, tegen f 1.65.

Op den Drempel van 1933. Een serie persgesprekken in briefvorm geschreven voor De Locomotief, door H. Salomonson, Nygh en Van Ditmar 1933.

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Annalen van onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart. Maart: Naar de grotten van Ohoideer—Tawoen, door pater J. Verschueren.

Annalen der St. Joseph's Congregatie van Mill Hill. Maart: Het begin van de Mill Hill Missie in Borneo, door father A. Goossens (Vervolg.)

Een vaste Burg is onze God. Maart: Een verkenningstocht, door W. F. Schröder (naar Poeloe Tello).

Koloniaal Missie-Tijdschrift. Afl. 11 van 15 Febr.: De Katholieke Missie in Ned. Oost-Indië, door P. G. Groenen. — Statistische gegevens over de Kath. Missie in Ned. Oost-Indië, door P. G. Groenen. — Javaansche Katholiekendag te Malang, door J. C. — Inwijding van de nieuwe kerk te Palembang. — Christelijke actie op Bali, door P. G. Groenen.

Ons Suriname. No. 2: Afbraak of Opbouw in 1933. — Begrooting 1933 van het Zendingsgenootschap der Evang. Broedergemeente te Zeist.

„Petrus Donders", Maart: Het eeuwfeest der Paters Redemptoristen. — Geen melaatschheid meer, door K. van Ams (jodium bij Leprabehandeling). — Kranige Jubilares (baanbreekster 60 jaar, n.l. zuster M. Gonzales van de vlechtschool te Paramaribo. Met 30 vlechtsters begonnen is het aantal van 1913 tot 165 in 1931 geklommen en het aantal gevlochten hoeden bedraagt thans 6248). — Feest in de vlechtschool.

St. Claverbond. Maart/April: Een merkwaardig jubilé (de Mendoet in Midden-Java, waar de onderwijsinrichting op 14 Januari 1908 werd gesticht). — Wanneer en hoe de Javaan feest viert, door H. Fontane. — De genade-novene ter eere van den grooten apostel van Indië, door Willem Kea. — Het R.K. Javanen-pension te Semarang, door H. de Kuyper.

St. Melaniablad. Maart: Over Indische geesten en spookgeschiedenissen, door M. Bleckmann—Hoogenstraaten. De Javaansche onderwijzeres vertelt van haar werk, door F.

Van zegen en zorgen. Februari.

Tijdschrift voor Zendingswetenschap 77ste deel, 1ste stuk. 1933. Een reis door To Wana, door J. Kruyt (Celebes. Met kaart).

Wolanda—Hindia. Februari: Huisbouw bij de Bataks, door H. J. Eggink. II. — Door donker Batavia (Film-indrukken). — Een vacantiereis van den zendingsarts dr. A. P. Ketel naar Koeala Kapoeas op Z.O. Borneo. III. — Genezen zonder medicijn, door ds. D. K. Wielinga. III.

Suriname

Het drama van 7 Februari op het Gouvernementsplein

Wij hebben tot nog toe niets geschreven over de onlusten, welke 7 Febr. te Paramaribo zijn uitgebroken en welke aan 2 menschen — een Engelsch onderdaan van Dominica en een Britsch-Indiër — het leven hebben gekost, terwijl er 8 creolen, 8 Javanen en 6 Hindoes werden gewond. In de bladen heeft men van deze ongeregeldheden kunnen lezen. Wij bepalen ons tot enkele bijzonderheden welke of nog niet of ten deele zijn gepubliceerd.

Allereerst herinneren wij aan de oprichting in 1932 van de SAWO (Surinaamsche Algemeene Werkers Organisatie) welke haar eerste arbeiderscongres op 1 Mei 1932 hield, waarvan de rede van den voorzitter Theo de Sanders te Paramaribo als Bulletin verscheen. Het Hof heeft op 15 Juli 1932 deze vereeniging haar rechtspersoonlijkheid ontnomen op grond van het feit, dat zij zaken betreffende godsdienst in hare bijeenkomsten had behandeld.

Men richtte daarna op de SAV (Surinaamsch Arbeiders Verbond) dat nog meer leden telde en sterker werd dan zijn voorganger. Reeds had de SAWO uitgegeven een Bulletin SAWO-zaad met een rede van den voorzitter De Sanders op 29 Mei, den penningmeester Van Eer en den commissaris Blackman.

De ontbinding van de SAWO was voor A. de Kom, een gekleurde creool, die sedert jaren in Nederland woonde, daar met een Nederlandsch meisje gehuwd was en lid was van de Liga tegen Imperialisme en Overheersching, om onder den schuilnaam van Adek in de Tribune van 10 Sept. een artikel te schrijven: Terreur in Suriname, de Nederlandsche koloniale regeering verbiedt de Sawo.

Dit werd als pamphlet in Suriname verspreid, gedrukt bij Ebenhaëzer en geteekend door L. Doedel op 17 October 1932.

Dit alles ging aan de komst op 4 Januari van De Kom vooraf en men wist, dat deze naar Suriname zou komen, zoodat men op gebeurtenissen kon zijn voorbereid. Zijn toelating weigeren kon men niet, De Kom was Nederlandsch onderdaan, alleen overreding om terug te gaan kon hebben plaats gehad, maar aangezien de man voorgaf zijn zieke moeder op te zoeken, lag het voor de hand, dat hij bleef en die maatregelen uitvoerde welke hij in den zin had.

Op de zeer gemengde bevolking van Suriname wist De Kom een zekeren invloed uit te oefenen. De Javanen en Britsch-Indiërs zijn geen opstandelingen, maar

ongelukkige stumpers, die tegen de communistische propaganda niet bestand waren en de creolen met hun licht onvlambaar gemoed, waarvan velen van zeer primitieve geestesgesteldheid raakten onder zijn bekoring. Niet weinig heeft ook de werkloosheid in het gewest medegewerkt tot de ontevredenheid en uitbarsting. Laffe misdadigheid en misdadige lafheid noemt de „Surinamer" het, die reeds tevoren, op 27 Oct. 1932 een waarschuwende stem tegen het communisme deed hooren, dat zijn schaduwen in Suriname vooruit wierp. Het blad schreef toen de woorden: Oogen open!

Sedert Mei 1880 hadden in Suriname geen woelingen plaats gehad tot 1910, toen de Inspecteur van Politie Killinger trachtte het gezag omver te werpen, evenals De Kom dit beoogde. Daarna waren de relletjes van 28 Oct. 1931 gevolgd, als een gevolg van de werkloosheid.

Op den dag dat onze Koningin in het huwelijk trad voor 32 jaren en op hetzelfde plein waar toen ter eere der Landsvrouwe feestelijkheden plaats hadden, zijn nu deze ernstige ongeregeldheden voorgekomen. De politie was genoodzaakt drie salvo's te lossen op de dreigende menigte, die eischte dat De Kom, die gearresteerd was, zou worden vrijgelaten, en van wiens vrijlating een onwaar gerucht was verspreid.

Een film door den operateur Gericke, die juist in Suriname vertoefde, opgenomen, werd op last van den P. G. in beslag genomen.

Een dag na het droevig gebeuren hebben de troepencommandant, met Lt. Adj. D. Blanken, de adj. onderofficier Belt en den Infanterist Vriendwijk een bezoek aan den Commissaris van Politie gebracht om een woord van hulde te spreken, vergezeld van een bloemenmand als eenvoudige huldeblijk voor diens echtgenoote. De Gouverneur en de P. G. waren daarbij tegenwoordig en voerden mede het woord.

De gouverneur heeft op 4 Febr. een Proclamatie uitgevaardigd van den volgenden inhoud, terwijl de P. G., in verband met de handhaving van orde en rust en van beveiliging van personen en goederen een bekendmaking in de bladen plaatste.

„De Gouverneur van Suriname brengt in verband met de in omloop gebrachte onjuiste berichten en de daaruit voortvloeiende onrust ter kennis van de ingezetenen, dat A. de Kom in voorloopige bewaring is genomen, aangezien het bij de gedane huiszoekingen en op andere wijze verkregen bewijsmateriaal bevestigd heeft, dat deze zich ten doel stelt omverwerping van het gezag."

In afwachting van het nader justitieel onderzoek wordt hij in bewaring gehouden.

Tevens wordt hierbij een beroep gedaan op alle ingezetenen zich kalm en rustig te gedragen, daar tegen ordeverstoring met kracht zal worden opgetreden."

Als maatregelen tegen revolutionaire woelingen heeft de gouverneur op 6 Febr. 4 verordeningen aan de Kol. Staten aangeboden, waarop wij nader terugkomen.

Op voorstel van de heeren H. de Miranda, Zaal en Biswamitre is met algemeene stemmen door de Koloniale Staten besloten het volgend verzoek te richten tot den Gouverneur:

De Koloniale Staten,

Overwegende dat zich de laatste weken ongeregeldheden hebben voorgedaan in dit gewest, die groote onrust verspreidden onder de bevolking en haar hoogtepunt bereikten in den ochtend van Dinsdag 7 Februari j.l., toen door eenige salvo's van de politie een aantal personen werd getroffen, van welke 2 doodelijk;

Overwegende dat het wenschelijk is daaromtrent zoo omstandig mogelijk te worden ingelicht.

Besluiten:

Naar aanleiding van artikel 105 van het Regeeringsreglement den Gouverneur uit te noodigen, hieromtrent aan hen inlichtingen te willen verschaffen.

Het gedistilleerd-ontwerp verworpen.

In het K. W. van 2 dezer no. 9 bespraken wij het conflict met de Koloniale Staten voorkomen. Het ging over de wijziging van de accijnsverordening. Het ontwerp is 9 Febr. weer behandeld en met algemeene stemmen verworpen. Het beoogde verlaging van het recht voor tappers en grossiers en invoering van een nieuw verlofrecht, n.l. dat voor den verkoop van zwak-alcoholische dranken. Het inzicht van de 5 leden die uitstel hadden gewenscht om behoorlijk voorbereid de beraadslagingen van het ontwerp te kunnen voeren, bleek dus wel gemotiveerd.

Het Vrouwenkiesrecht.

Hetgeen wij in het vorig nummer (K. W. van 9 dezer no. 10) hebben vermoed, is bewaarheid. In de openbare zitting van 4 Febr. van het Hof concludeerde de P. G. afwijzend op grond van de bedoeling der wet, die blijkens haar geschiedenis en toepassing analoog is aan de in Nederland bestaande wet. Zoolang een speciale wijziging in Suriname niet is ingevoerd, is vrouwenkiesrecht niet toelaatbaar. Het Hof heeft een week later uitspraak gedaan en beantwoordde de vraag of vrouwen in Suriname kiesrecht hebben, ontkennend.

De West wijst op het geval van dr. Aletta Jacobs, wier verzoek op de kiezerslijst te komen de Hooge Raad bij arrest van 18 Mei 1883 weigerde.

De United Goldfields of Guiana.

In de Januari-aflevering van de Mining Magazine te Londen komt het bericht voor dat de naamlooze vennootschap met een kapitaal van £ 35000 geregistreerd is in 30.000 aandeelen van 10 shillings en 20 10 % preferente aandeelen van een pond. Er staat niet bij in de West, waaraan wij dit bericht ontleenen, hoeveel op dit kapitaal gestort is.

Bauxiet.

Zooals men weet, werken in Suriname de groote Surinaamsche Bauxiet Maatschappij, een onderdeel

van de groote Aluminiumtrust van Amerika die het stadje Moengo stichtte in de Cottica en daarnevens de kleinere Kalbfeisch Corporation in de Para. Met een 100-tal arbeiders heeft deze thans zijn werkzaamheden, welke stil lagen, hervat. Van deze onderneming werd in 19 September 1930 de eerste bauxiet naar Nederland verscheept. Over Aluminium schrijvende, maken wij melding van hetgeen prof. Eerdmans in de vergadering van 21 Febr. der 2de Kamer zei bij de behandeling van de Surinaamsche begrooting 1933. Deze bepleitte voorts de mogelijkheid van het scheppen van een bedrijfstak door winning van bauxiet ter zake waarvan de gouverneur die zelfs geen ingenieur ter beschikking wilde stellen voor onderzoek, niet de noodige medewerking verleende. De minister meende dat er veel ondeskundigheid bleek te hebben bestaan en noemde de gemakkelijke vervoerbaarheid van het product een belangrijke factor. De bekende aandacht bleef er op gevestigd!

Gouverneur Rutgers schreef in zijn vorige week aangehaalden brief van 28 Januari aan de Kol. Staten, dat er inzake bauxiet besprekingen werden gehouden o.a. met den directeur van het Economisch Technologisch Instituut in Limburg over de mogelijkheid in de toekomst Surinaamsche bauxiet te verwerken met behulp van de in Limburg beschikbare goedkoope electrische energie. Dit onderwerp is in studie. Nederland heeft zich deze belangrijke nijverheid laten afsnoepen door Amerika. De eerste bauxietconcessie werd 23 Sept. 1915 uitgegeven en de Sur. Bauxiet Maatschappij werd 19 December 1916 opgericht.

In dit verband brengen wij een Anetabericht van 22 Oct. 1932 in herinnering van den volgenden inhoud:

In Nederlandsche industrieele- en financieele kringen worden ernstige plannen gekoesterd om te komen tot de oprichting van een Nederlandsche Aluminium Industrie. De voor deze industrie benoodigde grondstof, de bauxiet, zou dan van het buitenland moeten worden betrokken, terwijl de, voor de fabrikage van het aluminium benoodigde electrische stroom kunnen worden geleverd door de electrische centrale in het mijngebied in Limburg.

Volgens de „Frankfurter Zeitung" zal voor de oprichting van een dergelijke industrie een kapitaal van minstens twaalf millioen gulden noodig zijn.

Surinaamsch hout.

Wij ontvingen van de redactie van Wegen, officieel orgaan van de Vereeniging Het Ned. Wegencongres het nummer van 1 Maart no. 5, waarin een artikel voorkomt van den adj. directeur Gemeentewerken te 's-Gravenhage, ir. P. Dekker, getiteld: Houtbestrating. Daarin lezen wij dat in 1926 vooral met het oog op den lageren prijs, voor het eerst na 1914 werd overgegaan tot toepassing van zacht hout. In 1927 werd het laatste harde hout aangeschaft. In datzelfde en het volgende jaar werden een aantal proefvakken gelegd met andere dan tot dusver gebruikte houtsoorten, n.l. wat harde houtsoorten betreft, o.a. met Basra-locus.

In verschillende stadia van de bewerking werden afmetingen en het gewicht van de blokken nauwkeurig bepaald. In een toegevoegd staatje zien wij achter Basra Locus vermeld als s.g. volkomen droog: 0.74; Maximum wateropname in vol %: 43,5. Achter toename en afname in % van de doorsnede kopsch hout bij overgang van volkomen droog tot maximum wateropname en omgekeerd staat onderscheidenlijk: 13, 4 en 9, 6 en de heer Dekker zegt er bij: Basra Locus en eiken geven een gunstig beeld.

Het is te hopen, dat het Surinaamsch hout meer en meer belangstelling in Nederland vinde en er werkelijk gedacht wordt aan het verzoek dat de minister van koloniën in Mei 1930 aan de colleges van Gedeputeerde Staten in de onderscheiden provincies richtte, welke wij ter opfrissching hier in herinnering brengen:

„De boschexploitatie in Suriname is tengevolge van buitengewoon moeilijke arbeidsverhoudingen en andere belemmerende omstandigheden vooralsnog niet tot regelmatige ontwikkeling kunnen komen.

Een ter zake van overheidswege geopend overleg heeft thans tot uitkomst gehad, dat nauwe samenwerking is verkregen met een inmiddels opgerichte exploitatie-maatschappij, ten einde op deze wijze de bestaande bezwaren zooveel mogelijk te overwinnen.

Het is noodig, dat de afzet van Surinaamsch hout zooveel doenlijk langs bepaalde banen wordt geleid en dat vóór alles voorkomen wordt, dat bij niet betrouwbare leveranciers orders worden geplaatst, waarvan het bij voorbaat vaststaat, dat zij tegen den overeengekomen prijs het in goede kwaliteit kunnen worden uitgevoerd.

Voorts dient het gebruik van Surinaamsch hout te worden aangemoedigd in alle gevallen, waarin het met voordeel toe te passen is.

Om in het algemeen en in het bijzonder met betrekking tot de voornoemde punten de totstandkoming van gunstiger toestanden te bevorderen, heb ik als raadsman voor het groot-houtbedrijf in Suriname (tevens zitting hebbende in den raad van beheer van de bovenbedoelde onderneming) benoemd den heer ir. E. J. Kempees, hoofdingenieur van den provincialen waterstaat in Gelderland, oud-directeur van openbare werken en verkeer in Suriname, te Arnhem.

Ik zal het op prijs stellen wanneer uw college het bovenstaande ter kennis zou willen brengen van de onder u dienende ingenieurs en van de besturen der naar uw oordeel daarvoor in aanmerking komende gemeenten in uw provincie, met uitnoodiging om ingeval Surinaamsch hout kan worden toegepast of toepassing daarvan kan worden overwogen, zich in verbinding te stellen met genoemden raadsman en de door dezen verstrekte voorlichting zooveel mogelijk te volgen."

Inning van belastingen te Nickerie.

In November van 1932 heeft in Nickerie invordering van de belastingen en van andere schulden aan het Land plaats gehad onder toezicht en bescherming van de in het district gedetacheerde militairen en met behulp van dezen. Zij die geen contant geld hadden werden aangezegd hun padi te verkoopen en althans aldus een deel der schuld te betalen. Deze maatregel heeft ontevredenheid gewekt en de Kol. Staten hebben den gouverneur op 2 December uitgenoodigd inlichtingen te verstrekken. Deze inlichtingen heeft de gouverneur nu in een brief van 28 Dec. verstrekt en in de vergadering van dit Colege van 2 Februari is deze aangelegenheid behandeld. Er zijn fouten begaan — de gouverneur erkent zulks — maar er waren gegronde redenen, waarom de invordering krachtig ter hand moest worden genomen, wilde men niet, als in vorige jaren, veel verliezen. Van 101 landbouwers werd de schuld geïnd door middel van verkoop van padi. Uit het besprokene in die Statenzitting blijkt wel, — ook gezien de inlichtingen van den gedelegeerde van den gouverneur, de wnd. administrateur van financiën, die ter plaatse een persoonlijk onderzoek had ingesteld, — dat de landbouwers toen de maatregel was toegepast, naar het districtskantoor stroomden om zelf te betalen en nu plotseling wel geld bleken te hebben. Van de 1400 landbouwers die bij zijn komst hadden betaald, hadden 1299 hun belasting zelf in Nickerie voldaan. Bij slechts 19 landbouwers van den Corantynpolder werd tot inning met padiverkoop overgegaan. De anderen kwamen, nadat van het vaste voornemen tot krachtige inning gebleken was, vrijwillig betalen. Machteloos waren zij dus niet, maar hier bleek al weer krachtig optreden noodig, al konden daarbij enkele fouten zijn vermeden.

Curaçao

J. P. G. Ecker. †

Den 12den Febr. l.l. is op Curaçao overleden de heer J. P. G. Ecker, koopman, consul-generaal van Peru, en vele jaren lang, lid en ondervoorzitter van de Kamer van Koophandel.

Willem de Zwijger-school.

De Curaçaosche bladen kondigen tegen één April a.s. de opening aan van een bijzondere „neutrale", school, Willem de Zwijger-school te noemen, op Otrabanda.

E. S. Lansberg.

Boletin comercial van 6 Februari l.l. deelt mee, dat de minister van Koloniën in een persoonlijken brief namens de Koningin, den heer Lansberg heeft bedankt voor de door hem in 27 jaren als lid en voorzitter van den Kolonialen raad bewezen diensten.

Cijfers.

Volgens telegrafische berichten hebben de inkomsten in 1932 bedragen f 6.879.000.—. Dit is f 340.000.— boven de raming. Een ongedachte uitkomst, als men zich herinnert, dat volgens de middelenstaat van October de eerste tien maanden bijna f 300.000.— onder de raming waren gebleven.

Een voorloopige raming der uitgaven, zegt het bericht, komt tot f 6.336.000.—. Hier was het eindcijfer f 6.526.092. Van deze uitgaven zijn f 1.100.000 besteed aan terugbetaling van kasvoorschotten, waarvoor, als wij ons goed herinneren, voor dit jaar nog geen gelden waren uitgetrokken. Wel was op f 225.000.— voor rente van opgenomen kasgelden gerekend. Ons dunkt, dat de Koloniale raad tevreden zal zijn over dit financieel beleid.

Tevens worden meegedeeld de ramingscijfers voor 1934, *t.w.* inkomsten f 6.352.000.— en uitgaven f 6.322.000.—, waaronder f 975.000.— voor rente en aflossing van kasvoorschotten. De overeenkomstige cijfers voor 1933, zooals geraamd in het thans bij de Tweede Kamer aanhangige wetsontwerp, zijn f 6.568.400.—, f 6.529.959 en f 1.000.000.

Nagekomen Berichten.

De begrooting voor 1933.

In vier dagen tijds is het Voorloopig verslag der Tweede Kamer door den minister beantwoord.

Het is een wat wonderlijk stukje het staatsstuk der Kamer. Zooals door den Kolonialen Raad geamendeerd — aldus „het meerendeel" van „vele" leden, die betreurden, dat tusschen gouverneur en raad niet zoodanige overeenstemming kon worden bereikt, dat de begrooting door de Kroon zou worden goedgekeurd — kon de begrooting inderdaad niet voor goedkeuring in aanmerking komen. En dan is het eerste bezwaar het overschot van 1½ millioen en een kennelijk veel te hooge middelenraming. Maar die laatste valt buiten de schuld van den raad, die wel in zijn debet moet rekenen de eveneens gewraakte schrapping der uitgaven voor een betere scheepvaartverbinding met de bovenwindsche eilanden en de schrapping van de terugbetaling van een deel der door het moederland verstrekte voorschotten. „Volstrekt onaanvaardbaar" wordt deze houding van den raad genoemd.

Paf staat men, als men na de jarenlange klachten, dat de Curaçaosche begrootingen aan het oordeel van de Staten-generaal onttrokken zijn — waarmee, als wij het wel hebben, bij de herziening van het regeeringsreglement zal worden rekening gehouden —, nu ineens de hoop ziet uitgesproken, dat in den vervolge vaststelling der Curaçaosche begrooting bij de wet niet meer noodig zal blijken.

Over het uitblijven van het wetsontwerp tot herziening van het regeeringsreglement is geklaagd. De minister heft de sluier op, die den tragen gang van zaken onbegrijpelijk scheen te houden en onthult, dat de oorzaak is „de behandeling, welke het wetsvoorstel na het verlaten van het Departement nog in verschillende instanties moet ondergaan."

Het wijst wel op een bedenkelijken toestand, dat de Staten-Generaal, die al eerder aan de totstandkoming van wetten meewerkten, nog niet zoo veel ervaring hebben, dat zij dit zelf bedacht hebben.

Uit den Verren Vreemde

Japan mandataris van den Volkenbond.

Tijdens den grooten oorlog trachtte de gedachte, om voor de toekomst tot een betere verhouding tusschen de staten te komen, zoodanig dat deze een blijvende vrede zou mogelijk maken, tusschen het strijdgewoel door gehoor te krijgen. Tot de beginselen, welke daarbij om aandacht vroegen, behoorde ook dat de wedijver om koloniaal bezit als wrijvingsfactor moest worden weggenomen, te meer wijl door deze zoowel oorlog om de koloniën als in de koloniën dreigt. In het begrip van een te vormen *league to enforce peace*, speelde vaag het vooruitzicht door, dat alle koloniale mogendheden er eens over zouden denken de oude verhouding van *„heerscher over buitenlandsche bezittingen"* om te zetten in die van *„voogd over tot zelfstandigheid op te voeden volkeren"*. Maar voordat de besprekingen, die te Parijs aan het sluiten van den vrede zijn voorafgegaan, aan dit punt kwamen, was van dit alles slechts overgebleven, dat de overwinnaars niet eenvoudig tot een verdeeling van den kolonialen buiten der overwonnen landen zouden overgaan, doch dat zij bij de instelling van een Volkenbond een oplossing, als zooeven bedoeld, zouden toepassen voor de landen, die onder Duitsche of Turksche vlag hadden gestaan en die dan nu onder de voogdij van een andere mogendheid zouden worden gesteld. Deze zou er als mandataris van den Volkenbond optreden.

Japan is mandataris geworden over de Marianne-eilanden en de Carolinen in de Stille Zuidzee. Toen de stemming in Japan zich nu onlangs begon uit te spreken voor een opzeggen van het lidmaatschap van den Volkenbond — waarover wij hier 't noodige hebben medegedeeld —, werd de vraag ook geopperd of Japan dan mandataris over die eilanden kan blijven. Vóórdat de uittreding, waarover nu definitief beslist is, een feit was geworden, had Tokio er voor gezorgd, zijn opvatting ten deze wereldkundig te maken. Het neemt hier, evenals het gedaan heeft voor het verloop van de behandeling van het Chineesch—Japansch als Volkenbondskwestie, de leiding. „Ik, Japan, schrijf den V.B. voor hoe ik mijn verhouding tot den V.B. heb op te vatten; niet omgekeerd." En de V.B. heeft daarmede maar genoegen te nemen. Wat zou hij kunnen doen?

Bedacht, als de Japansche staatsman is, zegt hij echter niet botweg: „ik trek mij van het V.B.-pact niets aan." Dat zou formeel contractbreuk zijn; hetgeen een politicus nooit op zijn naam wil hebben. De heer Matsoeoka, de Japansche woordvoerder te Genève, die, na zijn vertrek uit te V.B.-stad, Berlijn en ons land heeft bezocht, liet in pers-gesprekken, ginds en hier gepubliceerd, hooren op welk standpunt Japan zich zal stellen. Hij zeide:

Deze gebieden waren Japan toegewezen bij het Verdrag van Versailles en niet door den Volkenbond. Hij was zelf bij de Vredesconferentie tegenwoordig geweest, waar dit punt besproken is en geregeld werd. Men had dit reeds vastgesteld vóórdat het Verdrag geteekend werd. Later heeft wel de Volkenbond verschillende voorwaarden gesteld betreffende het jaarlijks uitbrengen van een rapport en het niet-aanleggen van maritieme steunpunten. Deze laatste kwestie zal wellicht nog moeilijkheden kunnen opleveren, wanneer dit vraagstuk in den Volkenbond aan de orde komt. Maar in elk geval staat, volgens den heer Matsoeoka, vast dat deze gebieden niet van Japan afgenomen kunnen worden.

Hoe zit dit ook weer.

Omtrent de verdeeling van de mandaten over de koloniën en de verloren gebieden der overwonnenen was door de geallieerden overleg gepleegd vóórdat de V.B. definitief in werking trad.[1]) Daarbij werden aan Japan toegewezen Duitsch-Nieuw-Guinea en de eilanden in de Stille Zuidzee.

Hierop zal de heer Matsoeoka doelen. Wij hebben geen oordeel te vormen over zijn opvatting, die wij alleen kennen uit het korte courantenbericht. Toch mag even aangestipt worden, dat die toewijzing een voorloopige is geweest, waaromtrent nader definitief zou moeten worden beslist. Dit is ook gebleken door de nadere toewijzing van v.m. Duitsch Nieuw-Guinea als mandaatgebied aan den Australischen Statenbond. Dit geschiedde wel in gemeenschappelijk overleg en met instemming van Japan, maar als v.m. Duitsch Nieuw-Guinea inderdaad reeds als Japansch land te beschouwen ware geweest, dan mag men aannemen, dat dit overleg toch wel minder vlot zou zijn verloopen.

Eerst bij den vrede van Versailles, nadat Duitschland den afstand van zijn koloniën geteekend had, kon over deze definitief worden beschikt. Toen is ook de V.B. pas opgericht, die voordien dus natuurlijk niet als mandaat-gever is kunnen optreden. Om bij de oprichting van dien bond, die een onderdeel van het vredesverdrag uitmaakte, dadelijk gereed te zijn voor toepassing van art. 22 (de mandaten-instelling) was alles vooruit gereed gemaakt. Niet alleen voor Japan, maar voor alle mandaathouders. Wordt de opvatting van Matsoeoka in Tokio gedeeld en door den V.B. aanvaard, dan heeft het mandatenbegrip practisch afgedaan; de voogd is dan weer de bezitter geworden.

In artikel 22 komt inderdaad iets voor, dat Japan, indien 't tot een geschil komt, wel te berde zal brengen, om te rechtvaardigen, dat het de eilanden in de Stille Zuidzee als gewone koloniën heeft bestuurd en tot een stuk eigen gebied heeft gemaakt.

Bij de onderscheiding van den graad van ontwikkeling, bereikt door de onder mandaat gestelde gebieden, werden enkele dezer de rijpheid voor zelfstandig bestaan nabij geacht (A.), andere werden beschouwd als op weg daarheen, maar met nog noodzakelijken krachtigen steun (B).

Ten slotte zijn er ook gebieden (C), zooals bepaalde eilanden in de Stille Zuidzee (het pact zelf zegt dit uitdrukkelijk), welke tengevolge van de geringe dichtheid der bevolking, van hun beperkte uitgestrektheid, van hun verwijderde ligging van de middelpunten der beschaving, van hun aardrijkskundige aansluiting aan het gebied van den mandataris, of van andere omstandigheden, het best kunnen worden bestuurd onder de wetten van den mandataris als een integreerend deel van diens gebied, behoudens de ook voor andere mandaatgebieden vermelde waarborgen in het belang van de inlandsche bevolking. Japan heeft door de behandeling van de Mariannen en Carolinen als integreerend deel van zijn gebied dus gedaan wat het V.B.'s mandaat opdraagt.

Door andere mandatarissen is in Afrika ook dienovereenkomstig gehandeld. De vereenzelviging van het bestuur over daar bestaande koloniën met dat over mandaatgebied is zoo geworden, dat bij de mandaten-commissie de vraag is opgekomen en uitgesproken, of mandaatgebied en kolonie er nog wel ooit te scheiden zullen zijn. Mocht een daar aangesteld mandataris uit den V.B. treden, dan zou hij wel niet anders kunnen verklaren, dan dat losmaken, weer ter beschikking van den V.B. stellen practisch onmogelijk is geworden. Als Japan nu, bij uittreden, zegt door art. 22 zelf gedekt te zijn, kan 't, dunkt ons, naar die bekende Afrika-verhoudingen verwijzen.

Art. 22 zegt ook nog: „In alle gevallen moet de mandataris aan den Raad van den V.B. een jaarlijksch verslag uitbrengen nopens de aan zijn zorg toevertrouwde gebieden."

Aan dit voorschrift heeft Japan voldaan, hieruit kan men opmaken, dat het zich als mandataris gedragen heeft.

Slaat men in het laatste uitgebrachte rapport van de mandatencommissie, loopend over het jaar 1932, op „eilanden onder Japansch mandaat", dan vindt men daarin echter nog een kwestie, die den V.B. groote zorgen kan baren.

De commissie zegt: geheel gerust gesteld te zijn door de van Tokio ontvangen inlichtingen, over geruchten betreffende „the establishement of a naval base". Tokio had elk recht van bestaan van deze geruchten ontkend. Nadien zijn Amerikaansche en Britsche bladen komen spreken over 't inrichten van punten voor duikbootshavens. In Matsoeoka's verklaring wordt over maritieme steunpunten gesproken. Of men dus wel zoo gerust mag zijn als de mandaten-commissie zich in December 1932 verklaarde?

Met dit al: wat kan de V.B. doen, als Japan een lezing geeft van een artikel, bepaling, a.a.z., welke een andere is dan de mandaten-commissie, den V.B.-raad of zelfs de V.B.-vergadering voor de juiste houdt? Ja zelfs, als het internationaal-gerechtshof die lezing mocht wraken?

Wij hebben een paar weken geleden gewezen op de ingewikkelde kwesties waartoe een uittreden van Japan uit den V.B. kan leiden, terwijl het volgens het V.B.-statuut zelf toch nog 2 jaren lid blijft. De mandaat-aangelegenheid is dit nog nader komen accentueeren.

Door de wijze waarop Japan, China, Abessinië, de Zuid-Amerikaansche staten zich aan het gezag van Genève onttrekken, terwijl Amerika en Rusland afzijdig blijven, wordt de V.B. al maar meer en meer teruggebracht tot een onder-onsje der Europeesche staten. Is er dan nog heil te verwachten van een wereld-ontwapenings- en van een wereld-economische conferentie?

Wat blijft er over van de *league to enforce peace?*

---

[1]) Het vredesverdrag van Versailles, enz., door H. Ch. G. J. van der Mandere, blz. 175.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Informatie-bureau.

Het informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

Van het Dagel. Bestuur.

De penningmeesters der afdeelingen worden, voor zoover noodig, herinnerd aan het voorschrift van art. 13 der Statuten (1e lid):

„De afdeelingen storten jaarlijks, en wel vóór ulto. Februari, in de kas van het Hoofdbestuur een som, welke voor elke afdeeling berekend is op 30 % van de in het laatst verstreken jaar ontvangen betalingen van leden, genomen het eerste 100-tal leden, op 40 % van het tweede 100-tal, op 50 % van het derde 100-tal en op 60 % van het vierde honderdtal en volgende.

Wederom een nieuwe afdeeling.

In Zwolle heeft zich een Comité, bestaande uit een 15-tal ingezetenen gevormd, tot oprichting eener nieuwe afdeeling onzer Vereeniging, welke dan de 20e zijn zal. De vergadering in welke de oprichting zal plaats hebben, tevens propaganda bijeenkomst, wordt gehouden op 17 dezer in de bovenzaal van de Buitensocieteit.

Het Comité heeft op ruime schaal uitnoodigingscirculaires verzonden.

Nadere bijzonderheden in het volgend nummer.

Gaarne verleenen wij plaatsing aan den oproep tot deelname aan de Nationale Volkshulde, die zal worden gebracht op 17 April 1933 (tweeden Paaschdag) te Delft aan de nagedachtenis van Prins Willem van Oranje, Vader des Vaderlands, ter gelegenheid van den 400en verjaardag van Zijne geboorte op 24 April 1533, waartoe de Wilhelmus van Nassouwe-Commissie het initiatief heeft genomen.

Nederlanders,

Gij allen weet, dat in 1533 werd geboren Graaf Willem van Nassau, die werd Prins Willem, Vader Willem der Nederlanden. Niet slechts voor zijn tijd had de Prins beteekenis; zijn idealen omvademen de eeuwen. Hij was het, die het Nederlandsche volk in de dagen der bangste worsteling om zijn volksbestaan leidde en bewust maakte van eigen wezen — dat niet het geheele Nederlandsche volk zijn wezen voor eeuwen onderdrukt zag, danken wij hem; in de benauwdste uren heeft hij steeds weer hooggehouden de gedachte, dat alle Nederlanders volksgenooten zijn, dat boven politieke en godsdienstige verschillen hoog gloorde het samen pal staan voor het geheele volk; hij zelf zegt het: „Het verschil is te cleen om gedeeld te blijven". Welke beteekenis heeft dit ideaal ook voor de Nederlanders van vier eeuwen later! Ook thans moge het Nederlandsche volk belijden dat het bereid is 's Prinsen offervaardigheid na te volgen en pal te staan voor zijn vrijheidsideaal. Gij allen kunt dit doen op de *Nationale Volkshulde die zal worden gebracht op 17 April 1933 (Paaschmaandag) te Delft.*

Als Nederlanders zullen wij, gekomen uit alle hoeken des lands, welke verschillen ons ook soms mogen verdeelen, tezamen het uitspreken:

Wij heffen hart en handen
Voor 't heil der Nederlanden
En zweren vast den eed:
Tot doodsbeproefde trouwe,
Wilhelmus van Nassouwe,
Met U te staan gereed.

De regeling van dezen dag is opgedragen aan een commissie waarin vertegenwoordigers zitting hebben van het Dietsch Studenten Verbond, het Algemeen Nederlandsch Verbond en het Nationaal Jongeren Verbond.

Een Comité van aanbeveling heeft zich gevormd, waarin reeds vele op den voorgrond tredende personen in den Lande zitting hebben genomen; ook de Algemeene Voorzitter van onze Vereeniging, de heer R. Zuyderhoff, heeft zich bij dit Comité aangesloten.

Het voorloopig programma voor de herdenking luidt:

ong. 12 uur: Aankomst der deelnemers.

1 uur: Kranslegging op het graf van den Prins door de commissie met afgevaardigden. Ds. J. J. Stam, Prins Willem als Leidsman. Klokgelui en beiaardbespeling.

1.30 uur: Bijeenkomst op de Groote Markt.

Z.E. Generaal C. J. Snijders, Prins Willem, Vader des Vaderlands.

A. van Duinkerken, Prins Willems beteekenis voor alle Nederlanders.

Drs. H. Brugmans, Prins en Volk.

W. Moens, Prins Willems' ideaal — ons ideaal.

Tusschen de redevoeringen zullen de aanwezige koren Valerius' liederen zingen; vervolgens zal worden beleden de trouw aan ons volk met boven aangehaalde woorden. Er zal een gedenksteen worden onthuld, waarop deze woorden staan gebeiteld. Alle deelnemende groepen zullen met vaandels, muziek en bloemen er langs defileeren. Einde der plechtigheid 4 uur.

Zooals reeds gezegd zijn alle Nederlanders welkom in Delft; kosten zijn hieraan niet verbonden, terwijl bovendien de Nederlandsche Spoorwegen sterke korting verleenen op de reeds verlaagde tarieven. Personen en groepen die wenschen deel te nemen, worden verzocht zich zoo spoedig mogelijk aan te melden bij den tweeden secretaris der Wilhelmus van Nassauwe-commissie, F. W. C. Blom, Waldeck Pyrmontlaan 4, Rotterdam, en daarbij mede te deelen, of zij gebruik willen maken van de goedkoope reisgelegenheid (trein of bus), of dat zij op eigen gelegenheid zullen reizen. Iedere deelnemers zal eind Maart bericht ontvangen omtrent reisgelegenheid en tijdindeeling. De tweede secretaris of de plaatselijke vertegenwoordiger, waarvan het adres is bekend gemaakt in de pers, verstrekken gaarne opgave-formulieren voor vereenigingen, zangkoren en muziekkorpsen. De zangkoren krijgen eind Februari bericht welke liederen zullen worden gezongen.

Ter bestrijding van de kosten wordt door de commissie ter verkoop aangeboden:

a. Postpapier, bedrukt met portret en gezegde van den Prins, in mappen van 100 vel. Prijs per map ƒ 0.75.

b. Bronzen penningen ter grootte van een rijksdaalder, waarop aan de voorzijde een kop van den Prins in hoog relief met randschrift, aan de achterzijde de eed van trouw tegen den kerktoren van Delft. Prijs per stuk ƒ 1,50.

c. Kleine draagteekens voor Delft, welke samen met programma kosten ƒ 0,25. Men kan deze penningen en mappen postpapier bestellen door storting van het verschuldigde op Giro 181672 ten name van Mej. M. G Schenk, Boezemsingel 198 te Rotterdam.

Nederlanders, toont dat gij de opwekking van den Prins in zijn Apologie gehoord hebt: So laet ons dan t' samen met eendrachtigen herte ende wille de bescherminghe van dit goede volck aengrijpen ende voor de handt nemen" en belijdt in Delft Uw bereidheid ons volk te dienen, zooals de Vader van ons volk diende.

Namens de Wilhelmus van Nassouwe Commissie:
F. J. J. BESIER, Voorzitter.
M. G. SCHENK, Secretaresse.
Boezemsingel 198, Rotterdam. Giro 181672.

VAN DE REDACTIE.

Kon. Ned. Jaarbeurs 14—23 Maart.

Op verzoek van het Algemeen Secretariaat dier instelling, maken wij gaarne melding van de aanmoedigings-reclameplaat, ontworpen door de artiste Agnes Canta te Rotterdam.

Verbetering.

In het Koloniaal Weekblad van 16 Februari j.l. No. 7, is een artikel opgenomen over „De cultures in den kleinen landbouw in Suriname", waarin indrukken van Dr. van der Sleen over Suriname, na een verblijf in dat gebiedsdeel van eenige maanden, worden weergegeven en in welk artikel tevens melding wordt gemaakt van allerlei plannen, die de ronde deden in de pers, waarvan deze heer gehoord en gelezen had.

Dr. van der Sleen verzoekt alsnog te vermelden, dat hetgeen hij over die plannen gezegd heeft in eene lezing voor het West-Indisch Genootschap op 3 November 1932 door hem gekscheerend is geuit.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

C. J. H. de Geus, hoofdberoepsassistent bij de Geneeskundige Hoogeschool te Batavia, p.a. A. de Geus, Koninginnegracht 136, Den Haag; O. Schansman, commissaris van politie 1e kl. bij de Algemeene Politie te Medan, p.a. G. P. Kuller, Verl. Nieuwstraat 86, Vlissingen; C. A. Ossendorp, controleur 1e kl. bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst, Zijlweg 111, Haarlem; mr. P. de Jongh, referendaris bij het departement van Gouvernementsbedrijven, de la Sablonièrekade 6, Kampen; ir. D. W. Oldenthal, ingenieur 1e kl. bij den dienst voor Waterkracht en Electriciteit, p. a. G. Barras, Edisonstraat 132, Den Haag; W. D. Vergouw, referendaris bij het hoofdkantoor van den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen, p. a. Ned. Ind. Handelsbank, Den Haag; mevr. A. F. v. d. Berg, directrice van de openbare normaalschool voor Inlandsche hulponderwijzeressen te Bandoeng, Rijswijkscheweg 271, Den Haag; J. de Jager, schoolhoofd bij het openbaar westersch lager onderwijs, Den Hoorn op Texel.

W. Groeneveld, loods in Curaçao, Burgemeester Knappertlaan 230A, Schiedam.

Met Pensioen.

J. Mahler bouwkundige bij de S.S. en Tr., pension Weileman, Bazarstraat 17—19, Den Haag; ir. F. P. C. S. van der Ploeg, hoofdambtenaar ter beschikking van den directeur van Gouvernementsbedrijven, pension Quist, Stadhouderslaan 20, Den Haag; Jhr. mr. H. J. v. Vierssen Trip, vice-president van het Hooggerechtshof, p.a. mr. M. Bogaardt, Surinamestraat 6, Den Haag; J L. Dalmijn, inspecteur Westersch lager onderwijs in het 2e ressort te Batavia, Suezkade 134, Den Haag; mevr. H. M. Frin King, geb. Bels, onderwijzeres te Oengaran, p.a. fam. A. Bels, Brakkeveldweg 4, den Helder; H. M. J. v. d. Wall, inspecteur van financiën 1e kl., hoofd der inspectie Weltevreden, Conradkade 62, Den Haag; H. J. C. Brunet de Rochebrune, t.d. wd. secretaris der S.S. en Tramw., p.a. Ned. Handel Mij., Den Haag; H. Ch. Croes, inspecteur van het inlandsch onderwijs in alg. dienst, p.a. A. Kruisheer, Beeklaan 422, Den Haag.

BIOSCOOPNIEUWS

SEINPOST — SCHEVENINGEN.

FEESTREDENAAR OP BESTELLING.

In de hoofdrollen: Carry Clips, een feestredenaar, Willy Forst; Prof. Emanuel Wielander, Paul Hörbiger.

Op vele manieren kan men zijn brood verdienen, maar het beroep, dat Carry Clips gekozen heeft, zal wel een zeldzaamheid blijven. Carry Clips is namelijk feestredenaar — redenaar op bruiloften, doopfeesten, verlovingsfeesten, enz., enz. Niet iedereen is het gegeven voor een groot publiek te spreken en van deze omstandigheid maakt Carry Clips een handig gebruik. Daar Clips zeer in trek is, heeft hij zich een auto aangeschaft die hem en zijn trouwe assistente Lillebel overal naar toe brengt, waar Clips' aanwezigheid op hoogen prijs wordt gesteld.

De faam van Clips als redenaar is tot Titi, de secretaresse van den beroemden professor Emanuel Wielander, doorgedrongen. Titi staat duizend angsten uit. Wielander heeft namelijk een uitnoodiging gekregen, om voor de „Moderne Club", die door barones Lindenwörth gepresideerd wordt, een lezing over zijn jongste bekroonde werk te houden. Maar deze auteur van naam heeft helaas een spraakgebrek: hij lispelt en stottert, zoodat een redevoering houden voor hem een onmogelijkheid is. Clips springt voor hem in! Achter een gordijn verborgen leest hij de op schrift gestelde rede van den professor met luider stemme, terwijl Wielander zelf alleen de mondbewegingen maakt.

Aan het diner moet hij een tafelrede houden. De situatie wordt kritiek, maar Clips, als kelner verkleed, komt hem ongevraagd te hulp. Want ook op Clips heeft de barones grooten indruk gemaakt, tot groot verdriet van Lillebel, die van hem houdt en met hem wil trouwen. Zelfs bij Wielander's liefdesverklaring staat Clips den stotterenden geleerde ter zijde. Titi, die den profesor voor zich alleen wil behouden, is met den gang van zaken niet tevreden; door jalouzie gedreven, besluit zij de barones te verraden, hoe het eigenlijk met Wielander gesteld is. Het gelukt haar de barones te bewegen, den profesor alleen te spreken. Tot diens geluk heeft Clips er lucht van gekregen. Hij verleent den stotteraar weer bijstand, maar dezen keer wordt zijn aanwezigheid opgemerkt. De barones komt alles te weten, zij is verontwaardigd en wil met Wielander niets meer te maken hebben. De ruzie, die er nu tusschen den professor en Clips ontstaat, wordt zoo heftig, dat de woedende schreeuwende geleerde zijn normale spraak terugkrijgt. Stralend van blijdschap begeeft hij zich ijlings naar de barones om haar deze gelukkige omstandigheid mede te deelen. Nu staat niets een huwelijk in den weg en Carry Clips keert naar zijn trouwe assistente Lillebel terug van wie hij eigenlijk toch niet scheiden kan....

Mutatiestaat van 8 tot 15 Maart '33

Nieuwe Leden:	**Voorgesteld door:**
H. van Gruting, Cand.-Notaris, Bergen-op-Zoom, Van Dedemstraat 5.	het afdeelingsbestuur van Bergen-op-Zoom.

R. I. P.

Mevrouw J. C. H. Binnendijk—Leseur, Den Haag, Valkenboschkade 464b.

Adresveranderingen:

Rectificatie: F. A. Vervloet, Rotterdam, Mathenesserlaan 264b.

H. Paulides, van: Laren, St. Lucasweg naar: Amsterdam, Korte Marnixkade 1.

Mejuffrouw F. Ph. Brook, onderwijzeres, van: Amsterdam, Utrechtsche Straat 108b, naar: Paramaribo, Klipsteenerstraat 3.

A. J. van Wilgenburg, Controleur 1ste kl. B. B. van: Amsterdam, Jan van Riebeekstraat 15 naar: Utrecht, Maliesingel 60, p. a. de With.

Dr. B. J. Haga, van: Zeist, Lorentzlaan 34 naar: Batavia—C. p. a. Dep. B. B.

M. P. Cornelisse, Haarlem, van: Mr. Cornelisstraat 60 r naar: Kleverparkstraat 6.

J. Legel Jr. Apeldoorn, van: Boschweg 6 naar: Amersfoortsche Weg 25.

R. H. Sauerbier, van: Apeldoorn, Deventerstraat 85 naar: Den Haag, Johan van Oldenbarneveltlaan 66.

F. H. Greve, Oud-Resident, van: Wiesbaden naar: Wassenaar, Park de Kieviet, Wilhelminalaan 8.

Mr. F. J. M. Bartels, Advocaat en Procureur, Den Haag, van: Groenhovenstraat 5 naar: Bezuidenhout 43.

C. W. A. M. Groskamp, Oud-President v. d. Factorij, Den Haag, van: Nassouplein 6 naar: Lange Voorhout 60.

W. J. Cator, Controleur B. B. van: Fort-de-Kock naar: Pariaman (S. W. K.)